

Sytuacja społeczna osób LGBT w Polsce.

**Raport za lata 2019–2020.
Przegląd najważniejszych danych.**

© Copyright by Kampania Przeciw Homofobii i Stowarzyszenie Lambda Warszawa

Warszawa 2021

ISBN: 978-83-948847-6-5

ISBN: 978-83-954075-8-1

Redakcja: Mirosława Makuchowska

Niniejsza publikacja powstała na podstawie danych z „Sytuacji społecznej osób LGBTa w Polsce RAPORT ZA LATA 2019-2020”

pod redakcją dra Mikołaja Winiewskiego i Magdaleny Świder

Projekt i opracowanie graficzne: Karolina Kotowska

Skład: Karolina Kotowska

Korekta językowa: Aneta Birnbaum

Wydawca:

Kampania Przeciw Homofobii

al. Jerozolimskie 99/40, 02-001 Warszawa

tel.: 22 423 64 38

www.kph.org.pl

info@kph.org.pl

Wydawca:

Stowarzyszenie Lambda Warszawa

ul. Żurawia 24a lok. 4

00-515 Warszawa

tel.: 22 415 83 38

warszawa@lambdawarszawa.org

Treść niniejszej publikacji może być wykorzystywana za podaniem źródła

© Kampania Przeciw Homofobii i Lambda Warszawa

Realizacja badania: Centrum Badań nad Uprzedzeniami,

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

spis treści

4	Wstęp
5	O badaniu
	Wyniki Badania
7	Demografia
15	Wyoutowanie i akceptacja
24	Rodzina i związki
32	Przemoc
39	Dyskryminacja
47	Jakość życia i zdrowie psychiczne
53	Bezdomność
57	Młodzież
68	„Terapie” konwersyjne
73	Osoby trans
81	Zaufanie do instytucji publicznych i udział w wyborach

Wstęp

W tej publikacji prezentujemy wybrane informacje i statystyki z badania o sytuacji osób LGBT+ w Polsce za lata 2019 i 2020. Czytelników czki zainteresowanych bardziej szczegółowym zapoznaniem się z wynikami zachęcamy do lektury pełnego raportu z badania pt.: *Sytuacja społeczna osób LGBT+ za lata 2019 i 2020*, który jest dostępny na stronach KPH, Lambdy Warszawa i Centrum Badań nad Uprzedzeniami.

Jest to już szósta edycja największego w Polsce badania dotyczącego osób LGBT+. Podobnie jak poprzednia edycja, badanie zostało sfinansowane przez Kampanię Przeciw Homofobii oraz Lambdę Warszawa, natomiast przeprowadzenie badania zostało powierzone Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego.

Zaprezentowane dane dotyczą takich sfer życia osób LGBT jak: doświadczenie przemocy, dyskryminacja, przestępstwa z nienawiści, akceptacja wśród najbliższego otoczenia, życie rodzinne, rodzicielstwo, zdrowie psychiczne, bezdomność, terapie konwersyjne oraz zaufanie do instytucji państwowych. Dwóm podgrupom, młodzieży i osobom transpłciowym, zostały poświęcone osobne rozdziały.

Tam, gdzie to możliwe, pokazujemy, jak sytuacja osób LGBT+ zmieniła się w czasie i porównujemy wyniki do poprzedniej edycji badania z roku 2017 (na marginesie oznaczone symbolem) oraz do ogólnej populacji (oznaczone symbolem).

Warto zwrócić uwagę na fakt, że pytania w kwestionariuszu dotyczyły doświadczeń/sytuacji w okresie 2019 i 2020, co oznacza, że prawie połowa badanego okresu przypadała na pandemię Covid-19. Tam, gdzie – jak uważamy – na wyniki wpłynęła sytuacja pandemiczna – oznaczamy symbolem .

Należy również podkreślić fakt, że w obecnej edycji badania została wprowadzona bardziej inkluzywna (w porównaniu do poprzedniego badania), parasolowa klasyfikacja grupy transpłciowej. Nowa klasyfikacja uwzględnia osoby transseksualne, trans, niebinarne, genderfluid, apłciowe, cross-dresserów i wszystkie te, których płeć nadana przy urodzeniu nie odpowiada ich tożsamości płciowej. W związku z tym dane dotyczące osób transpłciowych z 2017 r. i obecnej edycji badania nie są możliwe do porównania.

O badaniu

- Badanie było skierowane do **osób LGBTA mieszkających w Polsce** i zostało przeprowadzone za pomocą ankiety online, którą osoby badane wypełniały od grudnia 2020 roku do końca lutego 2021 roku.
- Pytania dotyczyły doświadczeń z okresu **od stycznia 2019 roku do końca 2020 roku**.
- Długość kwestionariusza zależała od indywidualnych cech i sytuacji osób badanych. Najdłuższa wersja ankiety miała 315 pytań, a najkrótsza 127.
- Cały kwestionariusz wypełniło 10 620 osób i przeciętnie odpowiedziały one na 256 pytań.
- Łącznie w badaniu udział wzięły **22 883 osoby**.

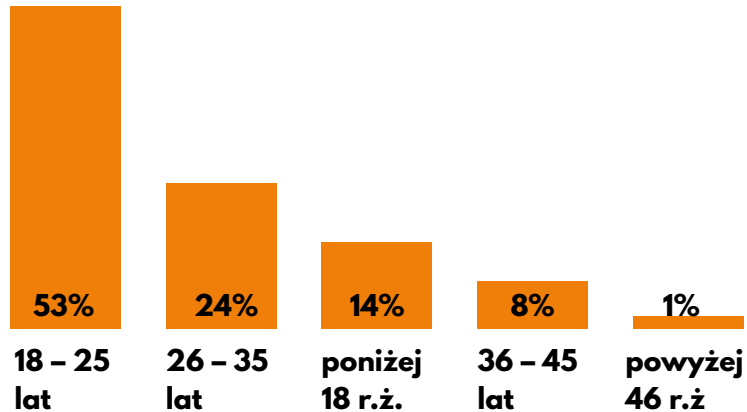
A photograph of a pride parade in Białymstok, 2019. The foreground is dominated by large, flowing rainbow flags in shades of red, orange, yellow, green, cyan, blue, and purple. In the background, a crowd of people is visible, along with a prominent church building featuring a tall spire topped with a statue. A blue sign with two white arrows pointing up is also visible. The sky is overcast.

wyniki badania

fot. Agata Kubis, marsz równości w Białymstoku, 2019

Demografia

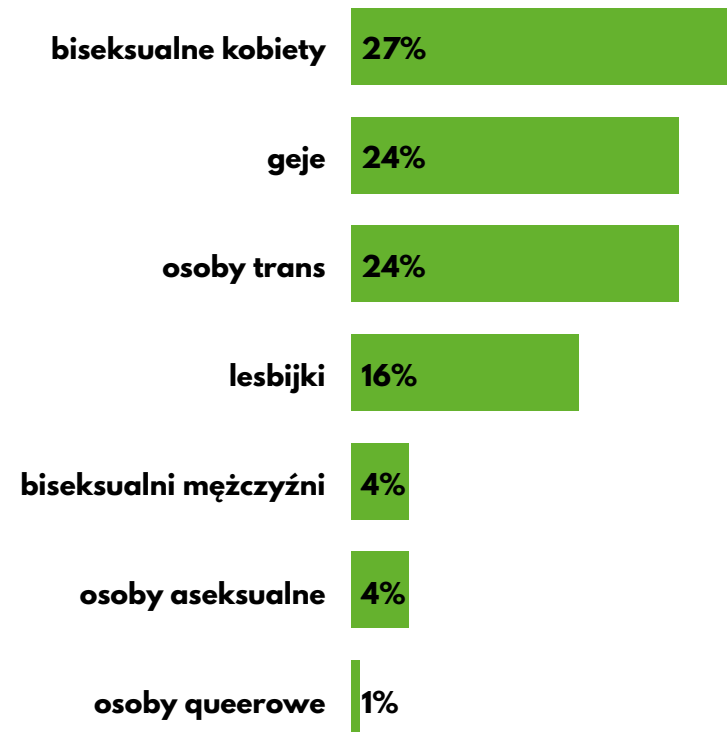
Orientacja seksualna i tożsamość płciowa

Rys. 1. Grupy osób badanych w podziale na orientację seksualną i tożsamość płciową.

W badaniu wzięty udział przede wszystkim osoby młode, aż 67% miało poniżej 25 lat.

Niewielki udział w badaniu osób powyżej 35. roku życia, bo tylko 10%, wynika m.in. z tego, że badanie było promowane przede wszystkim na portalach internetowych, skierowanych do młodych osób. W Polsce niestety wciąż brakuje organizacji i miejsc w Internecie skierowanych do osób LGBT+ powyżej 40. roku życia.

Dużą zmianą w porównaniu do poprzedniej edycji badania jest 7-procentowy wzrost udziału osób trans, na co wpływ miało m.in. szersze rozumienie tej grupy.

**O S O B A
CISPŁCIOWA** –
osoba, której
płeć nadana
przy urodzeniu
odpowiada jej
tożsamości
płciowej.

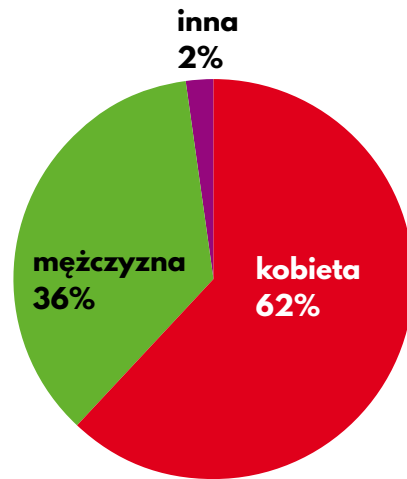
W tej edycji
badania ter-
min trans od-
nosi się do:
osób trans-
seksualnych,
niebinarnych,
genderfluid,
apłciowych,
cross-dresse-
rów i wszyst-
kich tych,
których płeć
nadana przy
urodzeniu nie
odpowiada ich
tożsamości
płciowej.

**Osoba niebi-
narna** – osoba,
która nie iden-
tyfikuje się
z żadną z płci
(ani męską, ani
kobietą) lub
identyfikuje
się z obiema
na raz.

Płeć

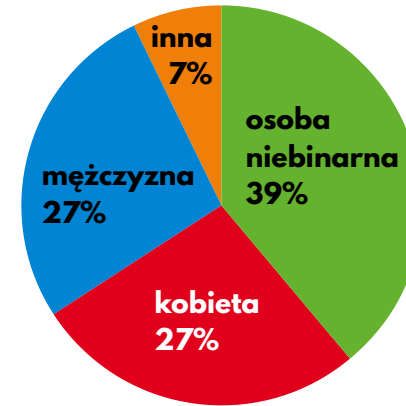
Płeć osób cisplciowych

Rys. 2. Płeć osób cisplciowych.

Zdecydowana większość osób cisplciowych, które wzięły udział w badaniu, identyfikuje się jako kobiety (62%). 36% z badanych to mężczyźni, natomiast 1% badanych osób cisplciowych na pytanie dotyczące płci wybrało odpowiedź „inna”.

Płeć osób trans

Rys. 3. Płeć osób trans.

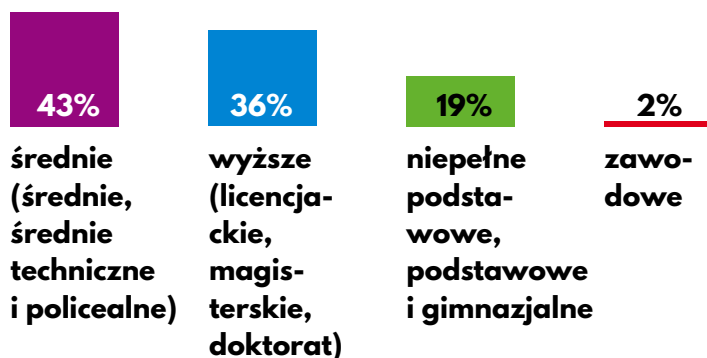
Wiek a miejsce zamieszkania

Wiek osób badanych rósł wraz ze wzrostem wielkości miejsca zamieszkania. To pokazuje, że

**młode osoby po wejściu w dorosłość
wyjeżdżają do dużych miast.**

Przeprowadzkę do większego miasta młode osoby LGBT+ wiążą z nadzieją na swobodniejsze, bardziej jawne życie, większe możliwości poznania partnera/ki oraz kontakt ze społecznością LGBT+.

Wykształcenie

Rys. 4. Wykształcenie osób badanych.

Najwięcej osób badanych miało średnie wykształcenie – 43%.

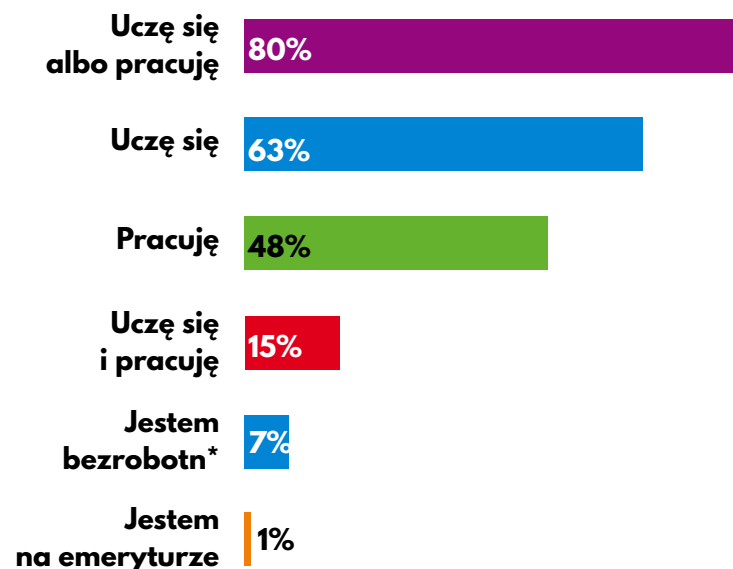
Duży udział osób o wykształceniu podstawowym – 19% – wynika ze sporego udziału w próbie osób poniżej 18. roku życia, tj. 14%.

Sytuacja zawodowa

Na pytanie o sytuację zawodową osoby badane mogły wybrać spośród czterech opcji: „pracuję”, „uczę się”, „jestem bezrobotn*” i „jestem na emeryturze”. Na wykresie pokazane są dodatkowo dwie opcje: „uczę się albo pracuję” oraz „uczę się i pracuję”.

Aż 80% osób badanych pracowało lub uczyło się.

Wynika to z dużego udziału osób młodych w próbie (67% osób badanych było w wieku 13-25).

Rys. 5. Sytuacja zawodowa osób badanych (pytanie wielokrotnego wyboru, w związku z tym procenty z poszczególnych odpowiedzi nie sumują się do 100%).

Jak Covid wpłynął na sytuację zatrudnienia?

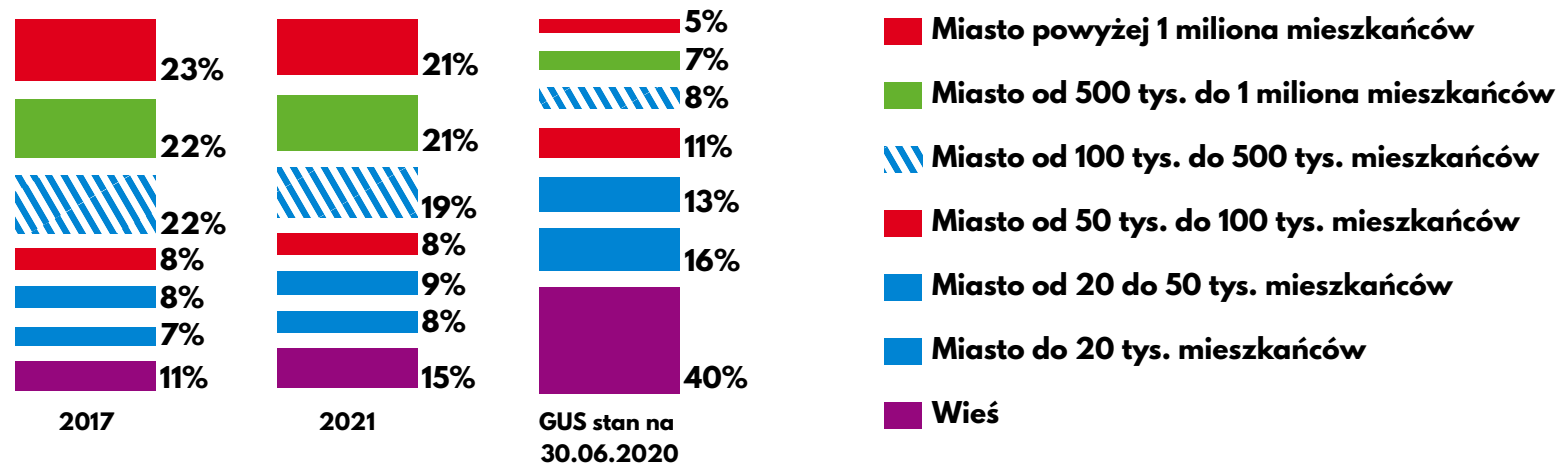
4 marca 2020 roku potwierdzono w Polsce pierwszy przypadek zakażenia koronawirusem. Od tego czasu rząd wielokrotnie wprowadzał regulacje wpływające na gospodarkę i rynek pracy, co wiązało się często z utratą pracy lub zmianą jej warunków (obniżenie wymiaru czasu pracy, obniżenie wynagrodzenia).

Pandemia negatywnie wpłynęła na sytuację aż 41% osób badanych, m.in. poprzez: utratę pracy, obniżenie wynagrodzenia, redukcję etatu.

Rys. 6. Wpływ Covid-19 na sytuację zawodową (pytanie wielokrotnego wyboru, w związku z tym procenty z poszczególnych odpowiedzi nie sumują się do 100%).

Wielkość miejsca zamieszkania

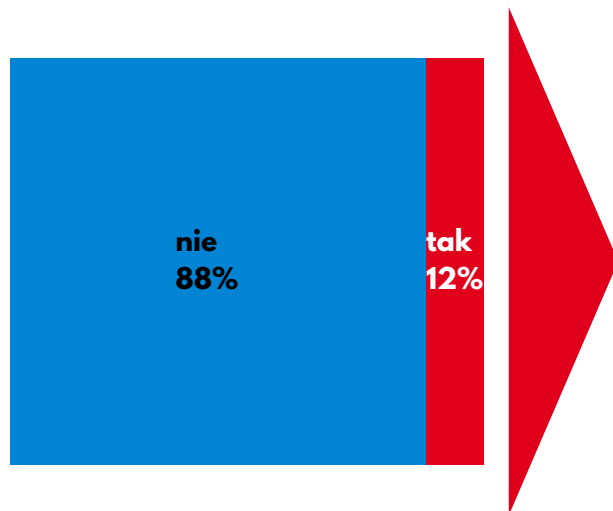
Rys. 7. Rozkład odpowiedzi na pytania o wielkość miejsca zamieszkania w porównaniu z danymi z badania z 2017 r. oraz dla populacji ogólnej.

W porównaniu do ogółu populacji osoby LGBT+ znacznie częściej wybierają do zamieszkania duże miasta, w których mogą żyć swobodniej i mieć kontakt z innymi osobami ze społeczności.

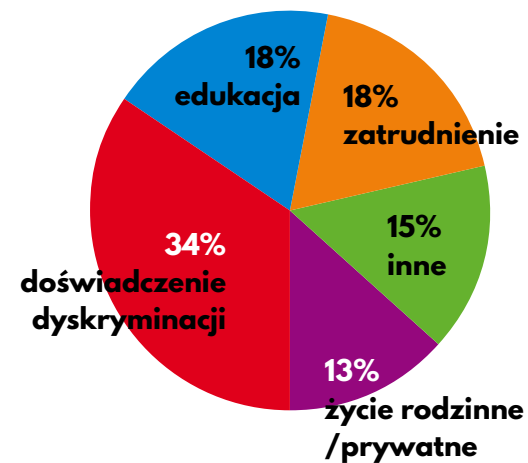
Aż 12% osób LGBT+ planowało wyjazd z kraju w najbliższych miesiącach, z czego ponad 1/3 jako powód podaje doświadczenie dyskryminacji w Polsce.

Plany migracyjne

Czy w najbliższych miesiącach planujesz przeprowadzić się za granicę?

Rys. 8. Odpowiedź na pytanie o plany emigracyjne w najbliższej przyszłości.

Rys. 9. Odpowiedź na pytanie o powód, dla którego osoby zdecydowały się wyemigrować z Polski.

Aż 12% osób LGBT+ planowało wyjazd z kraju w najbliższych miesiącach, z czego ponad 1/3 jako powód podaje doświadczenie dyskryminacji w Polsce.

Wyoutowanie i akceptacja

1. W porównaniu z poprzednim badaniem zmalała liczba rodziców i rodzeństwa, którzy mają wiedzę o orientacji/ tożsamości płciowej dziecka. Największy spadek wystąpił wśród matek i wynosi 4 punkty procentowe (p.p.) (2017 – 58,7%, 2021 – 54,7%).
2. W najbliższej rodzinie o orientacji seksualnej/tożsamości płciowej wiedzą najczęściej matki – 54,7%, na drugim miejscu są siostry – 53,1%, następnymi są bracia – 43,4% i na ostatnim miejscu ojcowie – 39,6%.
3. W porównaniu z poprzednim badaniem spadła akceptacja orientacji/ tożsamości płciowej dzieci przez rodziców: dla matek spadek wynosi 7 punktów procentowych (2017 – 68%, 2021 – 61%), a dla ojców 5 punktów procentowych (2017 – 59%, 2021 – 54%). Stosunkowo największy spadek nastąpił w przypadku osób trans (8,5 p.p. u matek i 10,3 p.p. u ojców).
4. Prawie co 5. osoba ze społeczności LGBTQA (17,7%) przyznaje, że członkowie rodziny dowiedzieli się o jej orientacji/ tożsamości płciowej w nieakceptowany przez nią sposób.
5. 20,6% osób LGBTQA z powodu ujawnienia się straciło w swoim życiu relację z jakąś bliską osobą.

Wyoutowanie – jawność orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej.

Ujawnienie w najbliższym otoczeniu

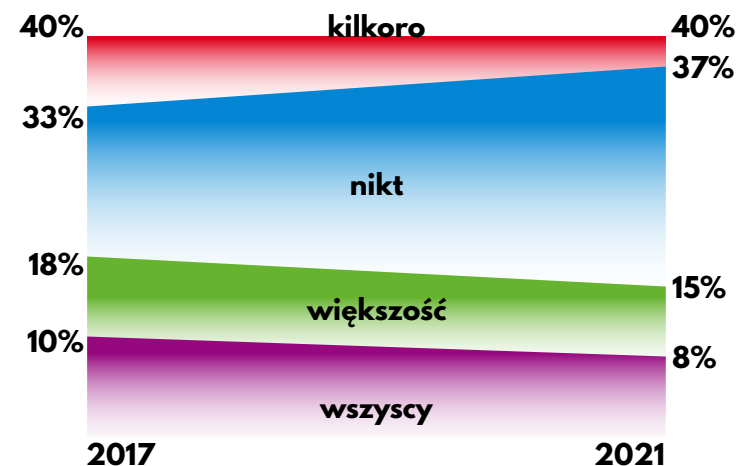
W porównaniu z rokiem 2017 o 4 p.p. zwiększył się procent osób, które ukrywają swoją orientację seksualną lub tożsamość płciową przed całą swoją rodziną (37% w porównaniu do 33%).

O 2 p.p. zmniejszyła się liczba osób, które są całkowicie wyoutowane przed rodziną (8% w porównaniu do 10% w 2017).

W porównaniu do danych sprzed 4 lat największy spadek odsetka członków rodziny, którzy wiedzą o nieheteronormatywności respondentów_ek, wystąpił u osób trans* – w tegorocznej edycji badania 45,9% osób badanych odpowiedziało, że przynajmniej jedna osoba z rodziny wie o ich tożsamości płciowej, natomiast 4 lata temu takiej samej odpowiedzi udzieliło 55,9% osób.

54,7% matek osób LGBTA wiedziało o ich nieheteronormatywności, ojców zdecydowanie mniej – 39,6%. Również siostry częściej niż bracia wiedzą o orientacji i tożsamości płciowej swojego rodzeństwa, jest to kolejno 53,1% siostr i 43,4% braci.

Członkowie rodziny

Rys. 10. Odpowiedź na pytanie, ile osób w rodzinie wie o Twojej orientacji seksualnej/tożsamości płciowej w roku 2017 i 2021.

Tak. Ogólnie nie rozmawia się w domu na temat mojej orientacji. Jest to temat tabu. Jedynie rozmawiam o tym z mamą i siostrą. Ojciec nie wie, że jestem w związku z innym mężczyzną.

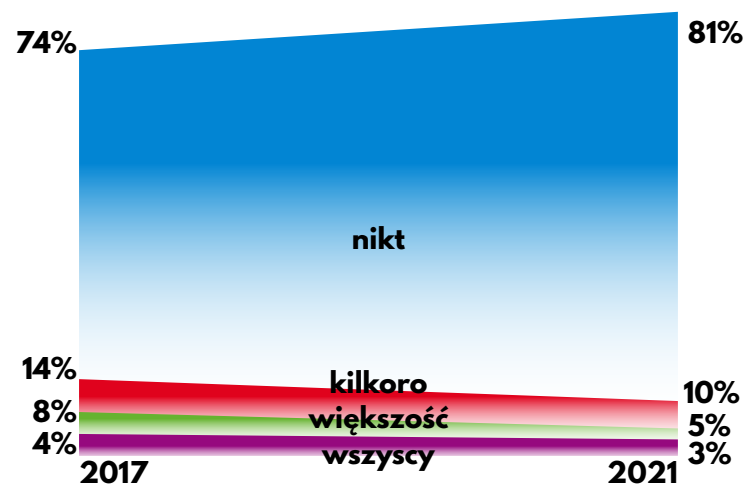
Gej, 20 lat, wieś

Mój ojciec i dziadkowie są homofobiczni i nie znają mojej orientacji. Ze względu na strach i odrzucenie nie powiedziałam im, że jestem biseksualna. O orientacji wie tylko moja matka, odważyłam się jej to powiedzieć, bo wiedziałam, że mnie zaakceptuje. Nigdy nie uraziła mnie wykorzystując moją orientację.

Biseksualna kobieta, 21 lat, średnie miasto

W porównaniu z rokiem 2017 zwiększył się procent osób, które nie są wyoutowane przed swoimi sąsiadami (z 74% do 81%).

Sąsiedzi

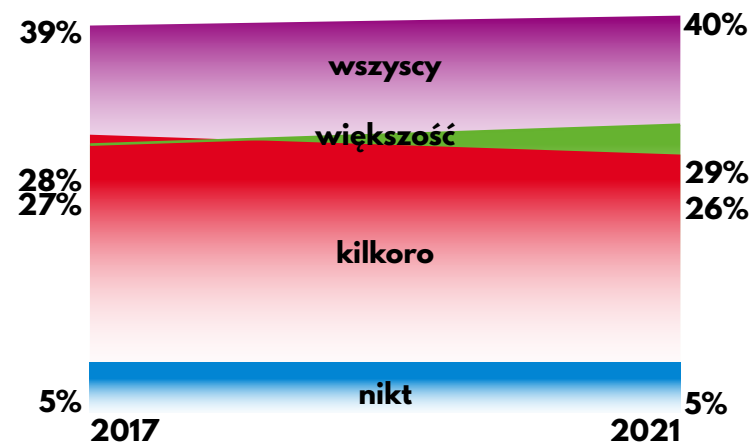

Rys. 11. Odpowiedź na pytanie, ile osób wśród sąsiadów wie o Twojej orientacji seksualnej/tożsamości płciowej w roku 2017 i 2021.

Poziom wyoutowania wśród przyjaciół jest podobny do tego z 2017 roku, a nawet lekko się zwiększył. O 1 p.p. zwiększyła się liczba osób, która jest wyoutowana wśród wszystkich przyjaciół (2017 – 39% i 2021 – 40%), o 2 p.p. wzrósł odsetek osób wyoutowanych u większości przyjaciół (2017 – 27% , 2021 – 29%).

Przyjaciele byli też opisywani jako główne źródło wsparcia, szczególnie w sytuacjach, w których osoby badane musiały mierzyć się z bezpośrednim atakiem na społeczność LGBT+.

Przyjaciele

Rys. 12. Odpowiedź na pytanie, ile osób wśród przyjaciół wie o Twojej orientacji seksualnej/tożsamości płciowej w roku 2017 i 2021.

Niechciane wyoutowanie

17,7% osób LGBT+ nie jest zadowolonych z tego, w jaki sposób członkowie ich rodzin (poza partnerem/partnerką) dowiedzieli się o ich nieheteronormatywności.

Najwięcej takich przypadków miało miejsce wśród osób trans* – 21,1%.

Często dochodziło do takich sytuacji na skutek kłótni czy też mniej lub bardziej intencjonalnego poszukiwania tej informacji w mediach społecznościowych / prywatnej korespondencji, które odbyło się z naruszeniem prywatności osób badanych. Do ujawnienia ich tożsamości dochodziło także w sytuacji reagowania na wypowiedzi świadczące o uprzedzeniach wobec osób LGBT+ w Polsce.

Myślę, że wypowiedzi polityków dały społeczne przyzwolenie do nieszanowania osób LGBT+. Ostatnio nawet poczułem skutki tego. Na spotkaniu przedwigilijnym w gronie kuzynostwa i ich partnerów zostałem zakrzyczany i grożono mi pobiciem za to, że próbowałem wytłumaczyć, że geje nie adoptują dzieci, żeby je potem gwałcić, po tym jak takie twierdzenie padło. Podczas kampanii prezydenckiej obecny prezydent rzucał różne nieakceptowalne hasła, przez które moje samopoczucie zrobiło fikołka i gdyby nie moi przyjaciele, którzy w pełni mnie akceptują, to myślę, że mógłbym się załamać, tym bardziej, że atmosfera w kraju była (w sumie nadal jest) bardzo napięta.

Osoba transpłciowa, 21 lat, małe miasto

Dowiedzieli się za pośrednictwem posta w mediach społecznościowych, do którego nie sądziłam, że mają dostęp. Ciocia, chociaż nie była wśród moich znajomych, uzyskała dostęp do posta i zadzwoniła do mojej mamy, babci, cioć, wujków. Do mnie nie. Nie czuła potrzeby, żeby temat poruszyć w pierwszej kolejności ze mną. Albo żeby w ogóle rozmawiać o tym bezpośrednio ze mną.

Biseksualna kobieta, 25 lat, średnie miasto

Jeden z rodziców przeczytał bez mojej wiedzy SMS-a do mojej partnerki, tym samym zmuszając mnie do ujawnienia mojej orientacji.

Lesbijka, 28 lat, małe miasto

Różnie. Mój ojciec zareagował strasznie. Krzykiem i złością. Była ogromna awantura, po której przez 2 lata się nie kontaktowaliśmy. Moja mama z czasem coraz lepiej, na początku była lekko przerażona, ale teraz jest w pół-szafie, tzn. lubi moją dziewczynę, spotykamy się, ale jakby w ogóle nie brała pod uwagę tego, że żyjemy w homofobicznym państwie, które uniemożliwia mi np. posiadanie dziecka i często mnie o to pyta. Równocześnie boi się mówić o tym, że mam dziewczynę swoim znajomym i dalszej rodzinie. Moja siostra zareagowała super.

Lesbijka, 28 lat, duże miasto

Musiałem im to wykrzyknąć w twarz po kolejnym homofobicznym, antysemitycznym, rasistowskim, nacjonalistycznym wysrywie z ich ust.

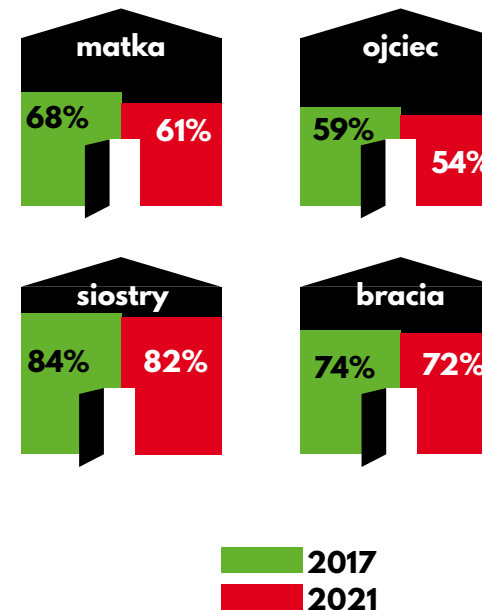
Gej, 32 lata, duże miasto

Akceptacja przez najbliższą rodzinę

Ze wszystkich matek, które wiedzą o nieheteronormatywności swoich dzieci, 61,2% ją akceptuje. Odsetek ten jest niższy dla pytania o ojców i wynosi 53,9%. W porównaniu z rodzicami bracia i siostry częściej są akceptujący w stosunku do swojego nieheteronormatywnego rodzeństwa. Z siostr, które wiedzą o orientacji seksualnej/tożsamości płciowej swojego rodzeństwa, 82% akceptuje je; dla braci odsetek ten wynosi 72,3%.

W porównaniu do danych zebranych 4 lata temu akceptacja orientacji/tożsamości płciowej dzieci przez rodziców, którzy o tym wiedzą, pogorszyła się

– stosunkowo największy spadek nastąpił w przypadku osób trans* (8,5% u matek i 10,3% u ojców).

Rys. 13. Czy następujące osoby z Twojej najbliższej rodziny akceptują Twoją orientację seksualną/tożsamość płciową? Procent odpowiedzi twierdzących.

W maju 2020 r. miałam 22 lata i zdecydowałam się powiedzieć mojemu rodzeństwu (siostra i brat) o swojej orientacji. Zareagowali bardzo pozytywnie, czułam wsparcie z ich strony, pomimo że zazwyczaj nie rozmawiamy o „poważnych” sprawach, a raczej ironizujemy. Nadal czuję się przez nich w pełni wspierana i wiem, że kiedy będę gotowa na rozmowę z rodzicami (co będzie zdecydowanie trudniejsze) będę mogła na nich liczyć.

Biseksualna kobieta, 24 lata, duże miasto

Miałem 29 lat, rozpocząłem już terapię hormonalną. Powiedziałem siostrze, siostra poinformowała drugą siostrę i rodziców. Zorganizowaliśmy spotkanie: ja, moi rodzice + siostry. Siostry bardzo mnie broniły, mama płakała, a tata stwierdził, że to co robię, to robienie sobie kpin z rodziców i z Boga. Napisałem wiadomość do bratowej z informacją o mojej tranzycji. Spotkałem się z bratem, bratową i bratanicą, bardzo dobrze to przyjęli.

Osoba trans, 31 lat, duże miasto

Aż 20,6% osób LGBTQA+ straciło w swoim życiu kogoś bliskiego ze względu na swoją nieheteronormatywność.

Z danych wynika, że najbardziej narażone na utratę bliskich są lesbijki - aż co czwarta wskazała odpowiedź twierdzącą na to pytanie. Jednocześnie aż 23% osób trans straciło w swoim życiu kogoś bliskiego ze względu na swoją tożsamość płciową.

Rodzina i związki

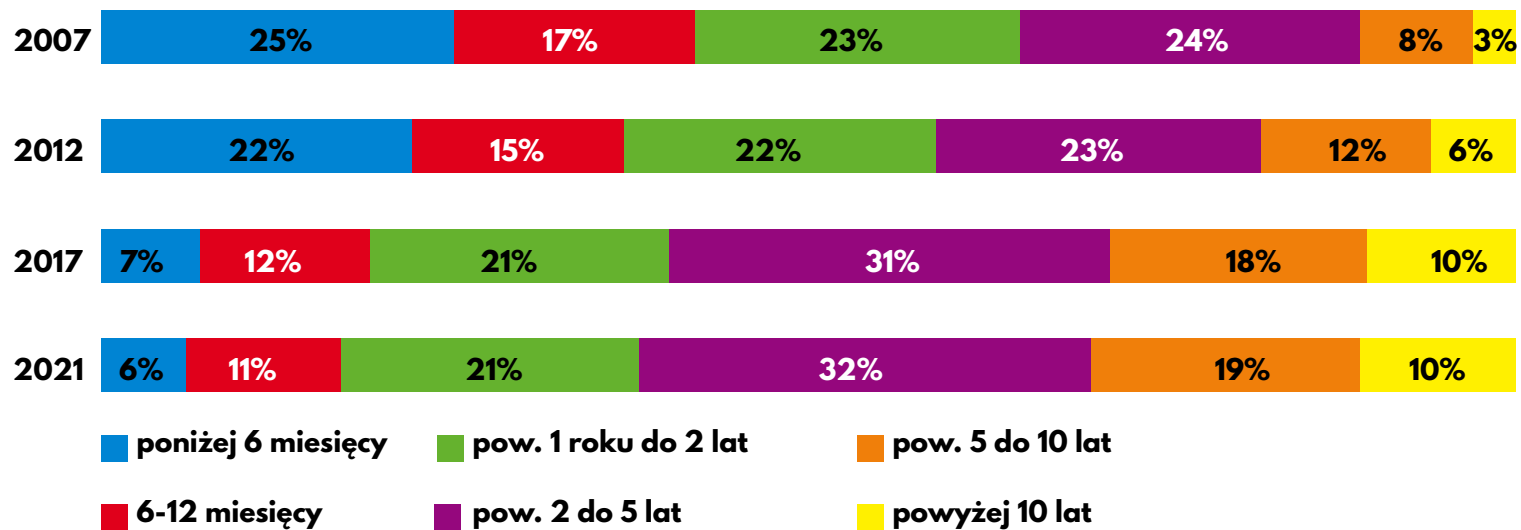
- W trakcie trwania badania 40% osób LGB było w związkach jedнопłciowych.
- W ciągu 9 lat (2012-2021) procent osób LGB, które zawarłyby w Polsce jedнопłciowe małżeństwo (gdyby istniała taka możliwość), wzrósł o 20% i wynosi teraz 69%. Od poprzedniej edycji badania nastąpił 7-punktowy wzrost (2017 – 61%).
- Wzrosła również chęć adopcji dzieci przez lesbijki, gejów i osoby biseksualne: wynosi obecnie 37,4%. W porównaniu z badaniem z 2017 roku jest to wzrost o 5,2 punktów procentowych.
- 3,7 % osób LGB, które są w związkach jedнопłciowych, sformalizowało swój związek za granicą. Gdyby nie przeszkody finansowe, zrobiłoby to 70% osób badanych.
- Prawie co dziesiąta (8,7%) osoba LGB planuje zostać rodzicem w przeciągu najbliższych pięciu lat.
- Wśród osób badanych 4% ma dzieci.

Długość trwania związków

Prawie 40% (39,8%) osób badanych było w związku z osobą tej samej płci.

W tej edycji badania widać utrzymujący się malejący wskaźnik osób, które deklarują pozostawanie w związkach trwających poniżej pół roku. Nie ma natomiast większych różnic w trwałości związków pomiędzy tą a poprzednią edycją badania.

Rys. 14. Odpowiedzi na pytanie o długość obecnego związku.

Związek a dobrostan psychiczny

Badanie wykazało, że osoby będące w związkach mają niższe poczucie osamotnienia, są bardziej zadowolone z życia, cieszą się lepszym stanem zdrowia i mają niższy stopień objawów depresji i częstotliwości myśli samobójczych.

Te zależności znajdują potwierdzenie w wypowiedziach osób badanych, które wskazywały na to, że partnerzy_rki stanowili dla nich źródło wsparcia, bez którego trudno byłoby im funkcjonować.

Czułam się gorsza, odbierano mi człowieczeństwo, gdyby nie wsparcie partnerki to pewnie bym się załamła.

Lesbijka, 27 lat, duże miasto

Czarnek publicznie oświadczył, że osoby LGBT nie są równe innym ludziom i odmówił nam praw człowieka. Niedługo potem został Ministrem Edukacji. Czuję gniew, smutek i bezradność. Gdyby nie moja partnerka, miałabym depresję. Kiedy nie oddawałam głosu w 2019 roku nie spodziewałam się, że system polityczny w naszym kraju zostanie aż tak wyzyskany i ominięty przez partię rządzącą starającą się przejąć większą władzę. Rozważam ucieczkę z kraju jeśli sytuacja nie poprawi się po następnych wyborach.

Osoba transpłciowa, 21 lat, duże miasto

Formalizacja związku i adopcja

Podobnie jak 4 lata temu, osoby badane odpowiedziały na pytanie o to, czy będąc w związku z osobą tej samej płci zdecydowałyby się na zawarcie związku partnerskiego lub małżeńskiego, a także adopcję dzieci, (gdyby państwo polskie to umożliwiło).

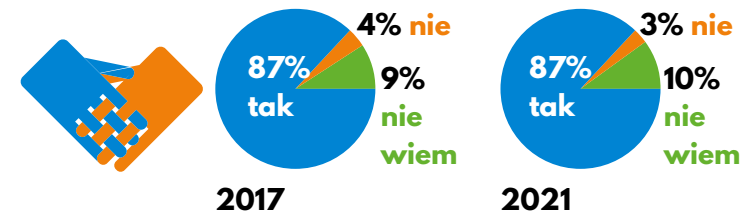
87,2% ankieterowanych zawarłoby związek partnerski, gdyby w Polsce istniała taka możliwość.

O 7 punktów procentowych wzrosła liczba osób, które zdecydowałyby się na zawarcie związku małżeńskiego. Obecnie wynosi 69%.

W ciągu 9 lat wśród społeczności LGB nastąpił wzrost o 20 punktów procentowych dla deklarowanych chęci zawarcia małżeństwa w Polsce (dane z badania z 2012 r.: 49,7%).

O 5 p.p. zwiększył się również odsetek osób, które są zainteresowane adopcją dzieci i obecnie wynosi 31%.

Zawarcie związku partnerskiego

Zawarcie związku małżeńskiego

Adopcja dzieci

**W Polsce żyje około
18 000 osób, które zawarły
związek partnerski lub
wzięły ślub poza granicami
Polski.**

Sformalizowanie związku za granicą

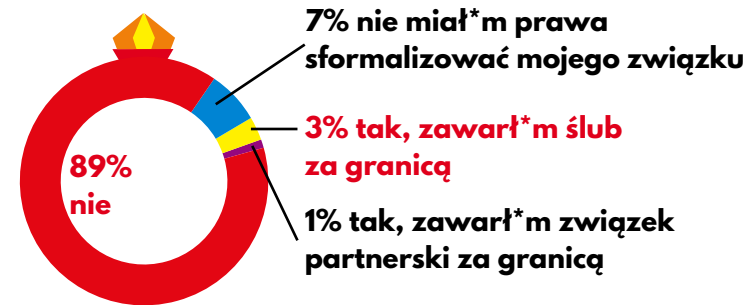
Wśród osób, które były w związkach jedno płciowych, 3,7% sformalizowało taki związek zagranicą. To oznacza, że w Polsce żyje około 18 000 osób, które zawarły związek partnerski lub wzięły ślub poza granicami Polski.¹

Gdyby nie bariery finansowe, na sformalizowanie związku zagranicą zdecydowałoby się 70% będących w związkach.

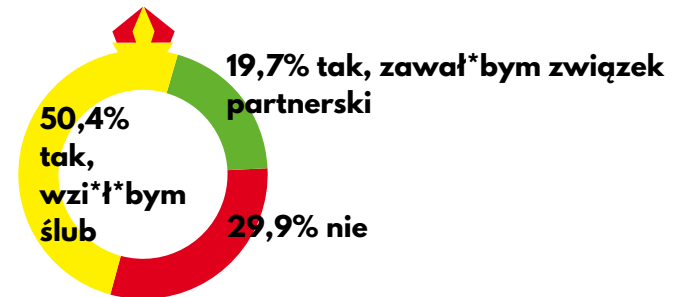
W wypowiedziach osób badanych pojawiał się też wątek utraty nadziei na to, że w Polsce będą mogli sformalizować swój związek, co wiąże się z rozważaniem lub podjęciem decyzji o przeprowadzce do innego kraju.

Zdecydowałem się na wyjazd z kraju w przyszłym roku wraz z moim partnerem i pieskiem. Mam podwójne obywatelstwo, więc wyjazd do Niemiec to jedyny sposób na normalne życie. Marzę o ślubie. Jesteśmy już razem 10 lat, i nie chcę już czekać. Tu nas nic już nie trzyma. Sprzedamy mieszkanie i wio!

Gej, 42 lata, duże miasto

Rys. 15. Odpowiedzi na pytanie o to, czy sformalizował*ś swój związek za granicą.

Rys. 16. Gdyby w zasięgu Twoich możliwości finansowych było zawarcie związku z osobą tej samej płci poza granicami Polski, to czy zdecydował*byś się na to pomimo faktu, że polskie państwo nie uznaje Twojego związku?

1. W Polsce żyje około 17 mln osób między 18. a 49. rokiem życia; 7% z nich to osoby LGB. 40% tych osób jest w związkach, 3,75% swój związek sformalizowało.

Rodzicielstwo

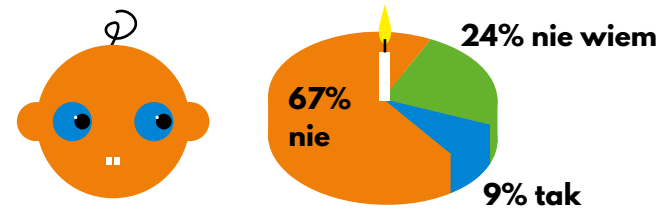
Ze wszystkich respondentów_ek, biorących udział w badaniu, 4% ma dzieci. Co oznacza, że w Polsce jest co najmniej 50 000² dzieci wychowywanych przez osoby LGB.

2,5% osób jest rodzicem biologicznym, 0,5% – rodzicem adopcyjnym, a 0,9% – rodzicem społecznym (rodzicem dla dzieci partnera/partnerki).

8,7% osób planuje zostać rodzicem w ciągu najbliższych 5 lat.

Zaczęłam poważnie rozważać wyprowadzkę. Mam narzeczoną, chcę wziąć ślub, chcę mieć dziecko. Myślę o Finlandii. Straciłam nadzieję, że w ciągu najbliższych 10 lat w Polsce coś się zmieni.

Osoba transpłciowa, 28 lat, duże miasto

Rys. 17. Odpowiedzi na pytanie „Czy w ciągu następnych pięciu lat planujesz mieć dziecko?”.

2. 17 mln ludzi w Polsce jest w wieku 18-49 lat; 7% to osoby LGB – 4% z nich ma dzieci.

Zainteresowanie zawarciem małżeństwa i adopcją dzieci

	Zawarcie związku partnerskiego		Zawarcie związku małżeńskiego		Adopcja dzieci	
	2017	2021	2017	2021	2017	2021
tak	87,3%	87,2%	61,9%	69%	32,1%	37,3%
nie	3,7%	2,8%	14,9%	8,9%	30,8%	26,7%
nie wiem	9,1%	10%	23,1%	22,1%	37,1%	36%

Tabela 1. Czy, gdyby istniała w Polsce taka możliwość, będąc w związku z osobą tej samej płci zdecydowałbyś/zdecydowałabyś się na...?

69% osób deklaruje, że zawarłoby związek małżeński z osobą tej samej płci, gdyby w Polsce istniała taka możliwość. Nastąpił wzrost aż o 7 punktów procentowych w stosunku do badania z 2017 roku. Warto też nadmienić, że w 2012 roku procent osób, które chciałyby zawrzeć taki związek wynosił 49,7%, oznacza to więc, że na przełomie 9 lat

prowadzenia przez nas badań, wśród społeczności LGB nastąpił wzrost o 20 punktów procentowych dla deklarowanych chęci zawarcia małżeństwa w Polsce.

Do 37,3% wzrósł odsetek osób zainteresowanych adopcją dzieci. W porównaniu do poprzedniego badania nastąpił wzrost o 5,2 p.p.

Przemoc

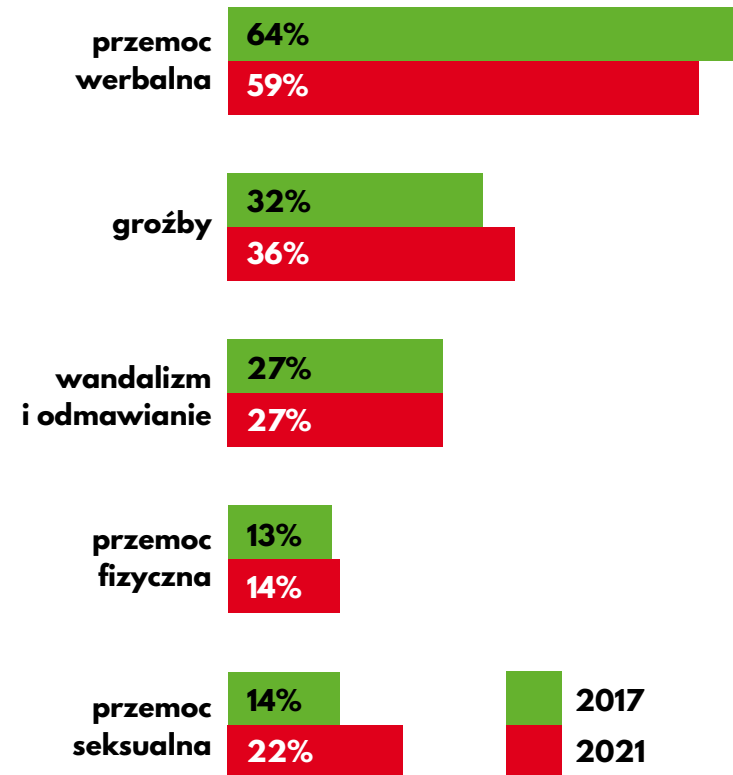
- **O 8 punktów procentowych wzrósł odsetek osób doświadczających przemocy seksualnej (2017 – 14%, 2021 – 22%).**
- **53% badanych doświadczyło przestępstwa z nienawiści.**
- **Zgłaszanie przestępstw z nienawiści jest wciąż na bardzo niskim poziomie i wynosi 2,5%.**
- **Prawie połowa badanych (45%) doświadczyła jakiejś formy cyberprzemocy. Najczęściej doświadczali jej osoby transpłciowe.**
- **Badanie pokazuje silny związek pomiędzy doświadczeniem przemocy motywowanej uprzedzeniami, a objawami depresji, niższą samooceną i niższą satysfakcją z życia.**

Doświadczenie przemocy

Porównania pomiędzy badaniami pokazują dwie znaczące zmiany pomiędzy latami 2015-16 a 2019-20. Z jednej strony spadła częstotliwość doświadczania przemocy werbalnej. Z drugiej strony dość drastycznie wzrosła skala aktów przemocy seksualnej.

Różnice te mogą wynikać z dwóch charakterystyk obecnego badania. Po pierwsze w badaniu za lata 2019-2020 (w porównaniu do badania za lata 2015-2016) w całej próbie przeważają kobiety (zarówno lesbijki, jak i kobiety biseksualne), bardziej narażone na przemoc seksualną. Po drugie zaś większa część okresu obecnego badania przypada na czas globalnej pandemii, w tym różnego typu obostrzeń (lockdown), podczas których znacząco obniżyła się aktywność wszystkich osób w przestrzeni publicznej, a także nie odbywały się imprezy, kluby były zamknięte oraz nie organizowano protestów i parad. To w znaczącym stopniu mogło przyczynić się do zmniejszenia się liczby ataków werbalnych – częstych w tym kontekście. Dodatkowo długotrwałe przebywanie w zamknięciu na ograniczonej przestrzeni wraz z innymi domownikami jest czynnikiem zwiększającym ryzyko przemocy domowej, w tym także seksualnej.

Rys. 18. Procent osób, które doświadczyły określonych rodzajów przemocy.

Cyberbullying to zjawisko, w którym sprawca zachowuje się agresywnie w komunikacji elektronicznej. Agresja odbywa się z premedytacją, a jej celem jest konkretna osoba. Ponadto, by agresję taką nazwać nękananiem, musi ona być powtarzalna, a więc zaistnieć więcej niż raz

Zinternalizowana homofobia/transfobia – uwewnętrznienie, przyjęcie jako własnych, negatywnych postaw wobec homoseksualności/transpłciowości przez osoby homoseksualne/transpłciowe.

Cyberprzemoc

Prawie połowa badanych (45%) doświadczyła jakiejś formy cyberprzemocy.

Najczęściej doświadczały jej osoby transpłciowe.

Osoby, które częściej doświadczały cyberprzemocy, miały większe nasilenie symptomów depresji i zinternalizowanej homofobii (transfobii dla osób transpłciowych). Cechowała je niższa samoocena i mniejsza satysfakcja z życia.

Prawie połowa osób badanych (46%) była codziennie lub prawie codziennie świadkami tego, jak cyberprzemocy doświadczają inne osoby LGBT+. Doświadczenia takie również wiązały się z niższą samooceną, satysfakcją z życia i wyższym poziomem depresji.

[Gdy] broniłem swojego chłopaka w sieci przed wulgarnym obrażaniem, bo śmiał skrytykować ofertę mieszkaniową, to ta osoba (mężczyzna) napisał, że jestem kolorowym zbrojeńcem, już powysłał moje zdjęcie swoim znajomym i znajdzie mnie, bo [nasze miasto] jest małe i wtedy będę inaczej mówił, że mam na niego czekać, bo prędzej czy później mnie znajdzie.

Osoba biseksualna, 24 lata, duże miasto

Przestępstwo z nienawiści – każde przestępstwo, którego ofiarą lub celem jest dobiegana ze względu na posiadaną lub domniemaną cechę np. orientację seksualną lub tożsamość płciową.

Stosunkowo niski odsetek przemocy fizycznej i wzrost przemocy o charakterze seksualnej jest związany z faktem, iż przez 1/3 czasu obejmującego badanie (8 z 24 miesięcy) obowiązywały w Polsce restrykcje ograniczające kontakty społeczne i przebywanie w miejscach publicznych jednocześnie wymuszały częstsze przebywanie w domu (lockdown)

Przestępstwa z nienawiści

Uwaga: W tekście zamieszczone są cytaty z wypowiedzi osób badanych; niektóre z nich są drastyczne.

Skala zjawiska

Ponad połowa osób badanych (53%) doświadczyła przestępstwa z nienawiści na tle orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej.

Typy przestępstw

72,67% opisanych wydarzeń miało charakter przemocy werbalnej (m.in.: zaczepki słowne/agresja słowna, obrażanie, poniżanie, ośmieszenie). Duża skala przestępstw miała charakter ataków seksualnych (13,36%). Przemoc fizyczna występowała dość rzadko (4,2% wszystkich zdarzeń).

Zostałem opluty przez sąsiada przed sklepem osiedlowym, padały obraźliwe hasła, groźby, szturchanie.

Gej, 31 lat, średnie miasto

Znajomy nieakceptujący mojej tożsamości (podkreślał, że jestem wg niego kobietą), pod wpływem alkoholu wymusił na mnie umalowanie paznokci, założenie obcasów (kilkakrotnie), dotykał mnie i całował w sposób seksualny. Od początku mówiłem, że tego nie chcę, że nie lubię, że nie czuję podniecenia. Ostatecznie wymusił stosunek oralny, zgodziłem się w obawie przed agresją fizyczną. Potem był agresywny słownie i traktował mnie w sposób poniżający, podkreślając moje fizyczne cechy płciowe, czego wiedział, że nie toleruję ze względu na dysfориę.

Osoba transseksualna, 32 lata, duże miasto

Znalazłem kartkę pod drzwiami biura: „zdechniesz za trzy dni”.

Gej, 36 lat, średnie miasto

Zostałam skopana przez jakiegoś gościa i nazwana cwelem, gdy odpowiedziałam na jego pytanie dotyczące mojej płci, chciał też zabrać mi komórkę.

Osoba trans, 23 lata, duże miasto

Sprawcy

Sprawcy przestępstw z nienawiści są najczęściej przypadkowi, nieznanymi osobom doświadczającym powyższych zdarzeń (44,73% wszystkich wskazanych sprawców/czyń) oraz działają w pojedynkę (58,75%).

Zgłaszanie przestępstw

Zgłaszanie przestępstw jest wciąż na bardzo niskim poziomie i wynosi 2,5%.

Wśród przyczyn niezgłaszania najczęściej pojawiają się: deklarowany przez osoby badane brak potrzeby zgłaszania – 54%, brak wiary w skuteczność policji – 51% i obawa, że sprawa nie zostanie potraktowana przez policję poważnie – 35,1%.

Wypowiedzi osób badanych rzucają też sporo światła na problem zaufania do policji i szerzej całego wymiaru sprawiedliwości. Poza ujętymi w kafeterii odpowiedzi opcjami dotyczącymi braku zaufania do skuteczności policji czy obawą o niepotraktowanie sprawy poważnie (35,15%) oraz złym traktowaniem osób LGBT+ ze względu na ich orientację czy tożsamość płciową, w swobodnych wypowiedziach osób badanych pojawiają się znacznie poważniejsze problemy.

Sytuacja przed klubem (dla osób LGBT) opisana wcześniej, jakiś bezmózg zaatakował mnie i mojego chłopaka pałką teleskopową przed klubem.

Gej, 30 lat, duże miasto

Popchnięcie i wyzwiska, tylko dlatego, że miałam tęczową torbę. Wulgarnie wyzwiska.

Biseksualna kobieta, 24 lata, duże miasto

Policja generalnie jest większym zagrożeniem dla mnie niż homo/transfobów.

Osoba transpłciowa, 27, miasto powyżej 1 mln mieszkańców

Moja przyjaciółka (kobieta trans) doświadczyła na komisariacie transfobicznej przemocy (rozbieranie żeby sprawdzić genitalia), więc dziękuję bardzo za pomoc policji.

Osoba transpłciowa, 27 lat, średnie miasto

**Ponad połowa osób badanych
(53%) doświadczyła
przestępstwa z nienawiści
na tle orientacji seksualnej
lub tożsamości płciowej.**

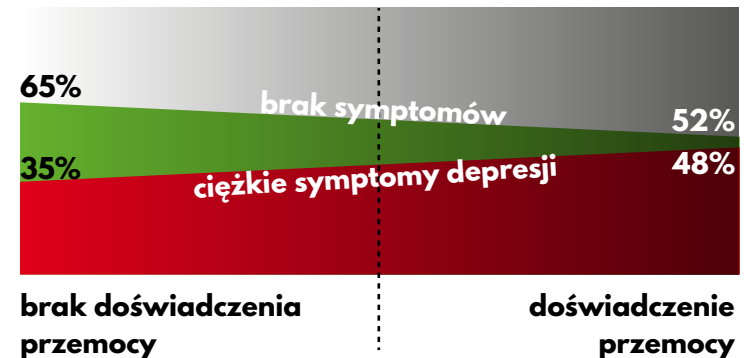
Konsekwencje psychologiczne przemocy

Badanie pokazuje mocny związek pomiędzy doświadczeniem przemocy motywowanej uprzedzeniami a objawami depresji, niższą samooceną i niższą satysfakcją z życia.

Wśród osób, które w okresie badania doświadczyły przynajmniej jednej takiej sytuacji, występuje znacząco wyższy odsetek osób z objawami ciężkiej depresji.

Myślę, że wszyscy tego doświadczamy codziennie w przestrzeni publicznej. Ograniczyłem mocno prywatne korzystanie z mediów społecznościowych, gdyż tam fala nienawiści względem społeczności LGBTQ+ jest tak ogromna, że stało się to dla mnie zbyt przytłaczające. Codziennie proszę mojego partnera, aby nie zakładał, wychodząc z domu, rzeczy sugerujących jego homoseksualizm, czyli skarpet z tęczą, przypinek itp. Boję się, że ktoś może go zaatakować i zrobić mu krzywdę.

Gej, 41 lat, duże miasto

Rys. 19. Procent osób, u których występują ciężkie objawy depresji (spośród osób LGBTQ+, które doświadczyły w okresie 2019-2020 przynajmniej jednego zdarzenia przemocowego motywowanego uprzedzeniami).

Podwojenie dawki antydepresantów, strach przed wyjściem z domu (po kampanii prezydenckiej spotkała mnie wielokrotnie przemoc werbalna ze strony osób trzecich), obniżenie poczucia własnej wartości, konieczność konsultacji tematu z psychoterapeutą,

Osoba trans, 22 lata, duże miasto

Dyskryminacja

- **Co czwarta pracująca osoba LGBTA (25%) czuła konieczność ukrywania swej tożsamości płciowej lub orientacji seksualnej się w miejscu pracy.**
- **Ponad jedna trzecia (36%) osób trans doświadczyła w ciągu ostatnich dwóch lat gorszego traktowania w pracy.**
- **W kontakcie z pracownikami służby zdrowia osoby trans również najczęściej (spośród osób LGBTA) spotykają się z dyskryminacją. Aż 48% osób trans, których tożsamość płciowa była znana lekarzom, spotkała się z gorszym traktowaniem.**
- **Osoby LGBTA w kontakcie z duchownymi najczęściej ukrywają swoją orientację seksualną/tożsamość płciową. Jednak gdy dochodzi do ujawnienia, zdecydowana większość doświadcza dyskryminacji. Najczęściej doświadczają jej lesbijki (82%) i kobiety biseksualne (81%).**

Praca

Wśród osób, które ujawniły swoją tożsamość, z gorszym traktowaniem w miejscu pracy najczęściej spotykają się osoby transpłciowe. W tej grupie tylko 64% respondentów stwierdziło jednoznacznie, że w ciągu ostatnich dwóch lat nie odczuło gorszego traktowania w pracy.

Konieczność ukrywania się w miejscu pracy

Spośród 9052 badanych, którzy wykonywali pracę zarobkową w okresie od stycznia 2019 roku, **25% czuło potrzebę, aby nie ujawniać się w pracy**; kolejne 35% ujawniało swoją tożsamość przed częścią współpracowników. 28% badanych zadeklarowało, że mogło mówić o swoim życiu prywatnym równie swobodnie jak osoby heteroseksualne lub cispłciowe.

To taka ukryta homofobia, ciche żarty, uszczypliwe zaczepki, komentarze pod moją nieobecność, obgadywanie za plecami.

Gej, 43 lata, miasto od 100 do 500 tys. mieszkańców

Gdy pojawiła się jakakolwiek sugestia w rozmowie, że nie jestem heteroseksualna, koleżanki z pracy zaczęły komentować to i wyśmiewać.

Biseksualna kobieta, 21 lat, wieś

tak

19%

osoby trans

8%

lesbijki

10%

geje

12%

biseksualni mężczyźni

7%

biseksualne kobiety

7%

osoby aseksualne

Rys. 20. Doświadczenie gorszego traktowania w pracy ze względu na tożsamość płciową lub orientację seksualną – odpowiedzi osób, które były ujawnione w pracy.

**36% osób trans doświadczyło
w ciągu ostatnich dwóch lat
gorszego traktowania
w pracy.**

Dyskryminacja w służbie zdrowia

Wśród osób, których orientacja seksualna lub tożsamość płciowa była znana pracownikom służby zdrowia, z gorszym traktowaniem spotykały się najczęściej osoby trans (48%).

Osoby badane opisywały zdarzenia takie jak odmowa wykonania zabiegu, niestosowne żarty, wpisywanie informacji o orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej do dokumentacji medycznej czy też przeszkody systemowe wynikające m.in. z braku możliwości zalegalizowania związku jedнопłciowego i w związku z tym traktowanie partnera/ki jak osoby obcej.

Pielęgniarka stwierdziła, że nie zrobi mi pobrania krwi, bo się boi. Na pytanie czego się boi, nie umiała określić jasno czego, wychodząc usłyszałem jak mówi do lekarza: „to pedał, pewnie ma HIV”.

Gej, 29 lat, miasto powyżej miliona mieszkańców

Ginekolog odmówiła mi wykonania normalnie cytologii, bo lesbijski seks to nie seks.

Lesbijka, 33 lata,
miasto powyżej miliona mieszkańców

tak

24%

osoby trans

11%

lesbijki

8%

geje

12%

biseksualni mężczyźni

8%

biseksualne kobiety

19%

osoby aseksualne

Rys. 21. Doświadczenie gorszego traktowania ze strony osób reprezentujących służbę zdrowia z powodu tożsamości płciowej lub orientacji seksualnej badanych. Odpowiedzi osób, które ujawniły swoją tożsamość płciową lub orientację seksualną.

Podczas wizyty lekarskiej, gdy lekarz dowiedział się, że jestem gejem, mimo że nie miało to związku z diagnozą, wpisał to do dokumentacji medycznej.

Gej, 25 lat, duże miasto

Nie powiedziałam wprost, że jestem aseksualna, jednak ginekolog na wieść o braku aktywnego życia seksualnego zaczął sobie żartować, cytując: „taka ładna dziewczyna i co, nikomu nie dałaś?”. Wydawał się też być niezadowolony, że musi mnie z tego tytułu badać inaczej niż resztę pacjentek.

Aseksualna kobieta, 27 lat, duże miasto

Przy rejestracji do specjalisty w szpitalu osoba rejestrująca zapytała, czy chcę podać osobę do kontaktu na wypadek jakichś nagłych zdarzeń. Chciałem podać dane partnera, ale nie mogłem. Osoba ta powiedziała, że system nie dopuszcza, aby wybrała z listy „partnera”, bo w formularzu wybrała mi płeć męczyzna. Mogła wybrać tylko „partnerka”. Kazałem jej zatem wpisać „kuzyn”, a niech mają kazirodztwo w systemie.

Gej, 31 lat, duże miasto

Z odpowiedzi „inne” widać, że część badanych deklaruje, że ze względu na obawę przed dyskryminacją unika kontaktu z lekarzami.

Unikam chodzenia do lekarzy ze strachu i dyskomfortu z outowaniem się.

Osoba trans, 22 lata, średnie miasto

Dyskryminacja ze strony duchownych

Osoby badane, pytane o przypadki gorszego traktowania ze strony przedstawicieli Kościoła, najczęściej deklarowały, że w takich kontaktach ukrywają swoją tożsamość lub orientację. Robi tak około 66% badanych gejów i lesbijek i aż 82,9% osób aseksualnych. Gdy dochodziło do ujawnienia, często skutkowało to gorszym traktowaniem.

Wśród ujawnionych osób badanych w 2/3 przypadków (osoby aseksualne) oraz w 4/5 przypadków (lesbijki i biseksualne kobiety) w interakcji osobą duchowną dochodziło do gorszego traktowania.

Moja katechetka ze szkoły dowiedziała się o mojej orientacji seksualnej i nazwała mnie „pomiotem szatana” i wpisała uwagę do dziennika za nieodpowiednie zachowanie.

Biseksualna kobieta, 13 lat, średnie miasto

tak

77%

osoby trans

82%

lesbijki

71%

geje

69%

biseksualni mężczyźni

81%

biseksualne kobiety

70%

osoby aseksualne

Rys. 22. Doświadczenie gorszego traktowania ze strony duchownych. Odpowiedzi osób, których tożsamość płciowa lub orientacja seksualna była znana osobie duchownej.

Wśród osób trans, które ujawniły swoją tożsamość płciową pracownikowi służby zdrowia, aż 24% doznało gorszego traktowania.

Ustyszałam od proboszcza, że nigdy nie będę mogła być szczęśliwa przez to, jaka jestem.

Biseksualna kobieta, 19 lat, duże miasto

Podczas spowiedzi przedstawiłem swoją sytuację jako „zaburzenia tożsamości”, w sensie tożsamości płciowej, z nadzieją że mimo wszystko otrzymam akceptację wspólnoty, z którą nadal w tamtym momencie byłem emocjonalnie związany. Ksiądz spowiadający mnie powiedział, że jest to mu znane z egzorcyzmów i zaburzenia takie są „otwarcie się na szatana”. Powiedział też, że – jak napisane jest w Piśmie Świętym – Bóg stworzył mężczyznę i kobietę, jako argument, że jest to coś absolutnego i jest to jedyne prawidłowe przeżywanie swojej płciowości – Bóg „stworzył mnie” jako kobietę, więc powinienem nią być. Był to zakonnik.

Osoba trans, 22 lata, małe miasto

Z księdzem na kolędzie wywiązała się dyskusja odnośnie osób homoseksualnych. Po rozmowie jaką odbyliśmy (określenie wymiany zdań jako rozmowy jest w tym przypadku naciągnięte), ksiądz zaczął mnie wyśmiewać wraz z ministrantami i odmawiał jakieś egzorcyzmy, lejąc mnie wodą święconą, bo wg niego jestem opętany. Potem jeszcze z rodzicami po zakończeniu kolędy rozpętała się wojna, że rzekomo wstydu im narobiłem przed księdzem, broniąc jedynie tego, kim tak naprawdę jestem. Dla nich jestem, jak to określiła mama, wynaturzeniem...

Gej, 28 lat, wieś

Ksiądz podczas lekcji stwierdził, że osoby homoseksualne to pedofile i zoofile, utrzymywał to nawet po moim coming oucie wobec niego.

Lesbijka, 18 lat, wieś

Ksiądz chodził „z kolędą” po moim bloku. Wszedł do mieszkania właściwie nieproszony. Jak zobaczył, że mieszkam z moim chłopakiem usłyszeliśmy, „że to TAKI dom”.

Gej, 40 lat, duże miasto

Jakość życia i zdrowie psychiczne

- W porównaniu do poprzedniej edycji badania, u osób badanych nastąpił znaczący spadek samooceny.
- O 16% wzrósł odsetek osób z poważnymi objawami depresji; w trakcie badania prawie co druga osoba (48%) LGBTA miała symptomy diagnostyczne tej choroby.
- Niemal 70% osób biorących udział w badaniu zadeklarowało, że czują się osamotnione wbrew swojej woli. Odsetek wzrósł o niemal 8% w porównaniu do roku 2017 oraz o ponad 15% w porównaniu do sytuacji sprzed dekady.
- 55% osób biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zdarza im się mieć myśli samobójcze. W 2016 roku odsetek ten wyniósł 45%.
- Osoby mieszkające w powiatach ogłoszonych „strefą wolną od LGBT” częściej mają myśli samobójcze.

Samocena

Zaobserwowany został istotny spadek (w porównaniu do badania z 2017 r.) przeciętnego poziomu samooceny wśród osób wszystkich grup osób ze społeczności LGBT+.

Porównując wpływ doświadczenia przemocy, cyberprzemocy i mikro-agresji na samoocenę osób LGBT+, to te ostatnie mają największe znaczenie. Oznacza to, że codzienne, często niepozorne komunikaty wyrażające niechęć lub postrzeganą odmienność osób LGBT+ w większym stopniu przyczyniają się do niższego poziomu samooceny niż bardziej ekstremalne doświadczenia przemocy lub cyberprzemocy

Może to być związane z faktem, że chociaż jednorazowa moc wydarzenia o charakterze przemocowym – pobicia, napastowania, odmowy obsługi – jest znacząca, takie drastyczne sytuacje mają miejsce relatywnie rzadko. W gruncie rzeczy zatem to te mikro-agresywne komunikaty przekazują na co dzień informację o społecznym braku akceptacji dla przedstawicieli_ek osób LGBT+, który może przekładać się na brak akceptacji samego_ej siebie.

Mikroagresje – mikro-agresje to subtelne, krótkotrwałe i codzienne poniżające sytuacje, na które narażone są osoby należące do mniejszości.

Depresja

44% osób badanych deklaroowało poważne objawy depresji w latach 2019-2020.

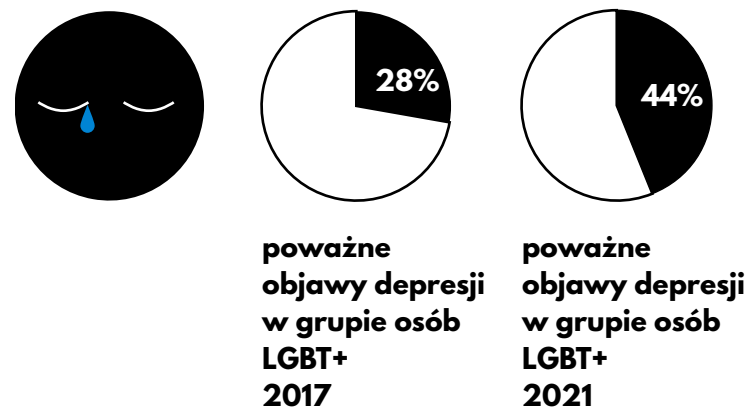
Dla porównania, w latach 2015-2016 odsetek ten wynosił nieco mniej niż 30%. Oznacza to, że na przestrzeni czterech lat liczba osób LGBT+ w Polsce, które spełniają diagnostyczne kryterium depresji, wzrosła niemal o połowę.

Wzrost może być związany z pandemią, ale analizy danych pokazują, że odpowiada za niego przede wszystkim sytuacja polityczna w kraju.

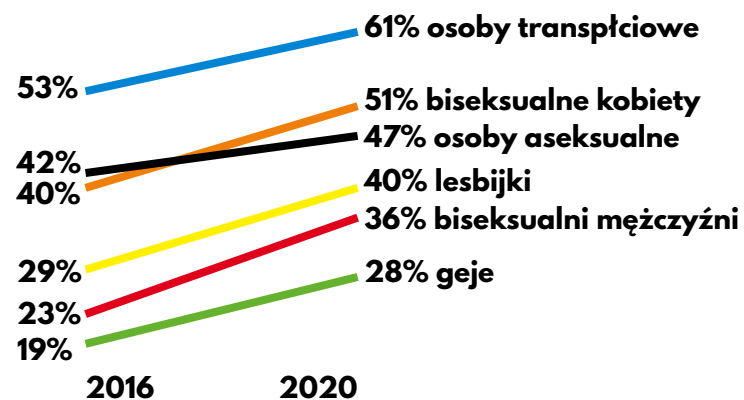
Najwyższy wskaźnik depresji widać u osób trans; ponad 60% osób badanych spełniło kryterium diagnostyczne depresji.

Jednocześnie najbardziej narażone na występowanie objawów depresji były osoby młodsze, mieszkające w mniejszych miejscowościach, gorzej wykształcone, wciąż uczące się lub bezrobotne.

Podobnie jak w przypadku samooceny, na występowanie objawów depresji największy wpływ miała doświadczenia mikro-agresji.

Rys. 23. Odsetek osób LGBTQ+ deklaruujących poważne objawy depresji w latach 2015-2016 oraz w latach 2019-2020.

Rys. 24. Poważne objawy depresji w podziale na orientację seksualną i tożsamość płciową w latach 2015-2016 i 2019-2020.

**55% osób biorących udział
w badaniu zadeklarowało,
że zdarza im się mieć myśli
samobójcze.**

Poczucie osamotnienia i myśli samobójcze

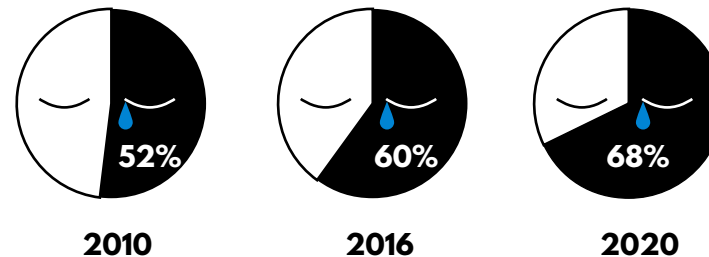
Niemal 70% osób biorących udział w badaniu zadeklarowało, że czują się osamotnione wbrew swojej woli.

Odsetek wzrósł o niemal 8 punktów procentowych w porównaniu do roku 2017 oraz o ponad 15 p.p. w porównaniu do sytuacji sprzed dekady.

Poczucie osamotnienia najczęściej deklarowały biseksualne kobiety (70%) oraz osoby trans (74%).

W tej edycji badania 55% osób biorących w nim udział zadeklarowało, że zdarza im się mieć myśli samobójcze.

W 2016 roku odsetek ten wyniósł 45%. W latach 2019-2020 myśli samobójcze towarzyszyły najczęściej osobom trans.

Rys. 25. Odsetek osób LGBTQ+ deklarujących poczucie osamotnienia w latach 2010-2011, 2015-2016 oraz 2019-2020.

**Osoby mieszkające
w powiatach, które ogłoszono
„strefami wolnymi od LGBT”,
odznaczały się większym
nasileniem myśli samobójczych
niż respondenci_tki
mieszkający w powiatach,
gdzie takie uchwały nie
zostały przyjęte.**

Bezdomność

- **16,5% osób badanych doświadczyło co najmniej jednego epizodu bezdomności. Dla co drugiej osoby epizod ten trwał do tygodnia, a dla co dziesiątej ponad rok.**
- **Co dziesiąta osoba LGBTA była wyrzucona z domu.**
- **20% osób badanych uciekło z domu.**

Kryzysu bezdomności (rozumianego jako współwystępowania jednocześnie braku dostępu do bezpiecznego schronienia, żywności oraz do środków higienicznych) w ciągu ostatnich dwóch lat doświadczyło przynajmniej raz 2,5% respondentek_ów badania. Najczęściej doświadczała jej społeczność osób trans – 4%.

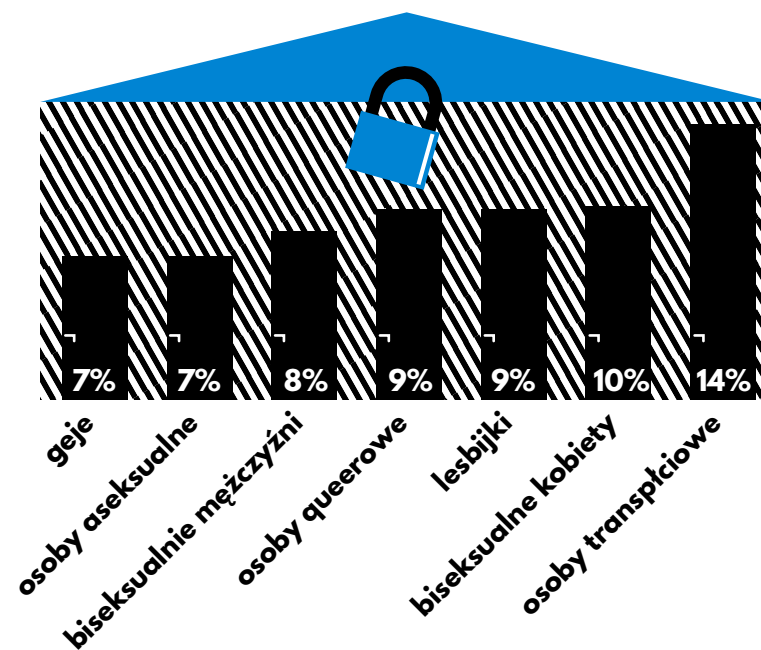
Gdy bezdomność ograniczymy tylko do braku dostępu do bezpiecznego schronienia, odsetek osób z takim doświadczeniem rośnie do 16,5%.

U osób, które doświadczyły więcej niż jednego takiego epizodu, trwał on najczęściej około tygodnia – 51,5%, u 20% powyżej miesiąca, do roku, a u 10,6% sytuacja trwała powyżej 53 tygodni (powyżej roku).

Wyrzucenie z domu

Na potrzeby badania wyrzucenie z domu zostało zdefiniowane jako nakazanie opuszczenia przez osobę badaną miejsca, w którym mieszkała, wbrew jej woli.

9,6% badanych przyznało, że między styczniem 2019 a grudniem 2020 doświadczyło wyrzucenia z domu, przy czym 3,6% badanych została wyrzucona z domu więcej niż raz. Najbardziej narażoną na to grupą były osoby trans (14%).

Rys. 26. Doświadczenie wyrzucenia z domu wśród osób LGBTQA.

Mama wyrzuciła mnie 3 razy z domu z powodu mojej orientacji. Aktualnie jestem ponad rok w związku, a ona nadal czuje do mnie wstręt i obrzydzenie z tego powodu. Moja siostra mimo swojego młodego wieku (8 lat) mówi, że będzie mnie kochać mimo wszystko.

Lesbijka, 20 lat, małe miasto

Moja rodzina wyrzuciła mnie z domu gdy miałam 20 lat. Pomimo upływu czasu w dalszym ciągu temat mojego związku i orientacji jest tabu. Nie zamieniłam nawet jednego słowa z bratem przez ostatnie 5 lat. Nie chce mieć ze mną nic wspólnego.

Lesbijka, 28 lat, duże miasto

Matka wyrzuciła mnie z domu cytując wypowiedzi polityków o niszczeniu jej rodziny. Czuję się jakby podjudzili moją rodzinę przeciwko mnie.

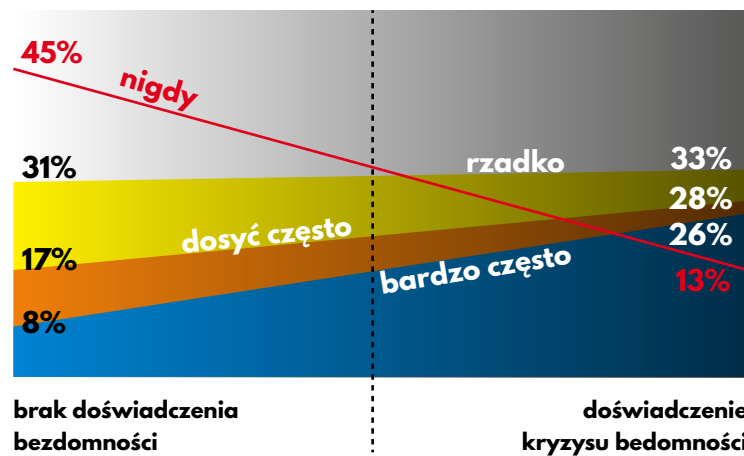
Osoba trans, 23 lata, średnie miasto

Miałam 14 lat gdy powiedziałam, że jestem biseksualna [...], mama zareagowała źle i poszła do kościoła się o mnie modlić; parę dni potem powiedziałam, że mam dziewczynę, mama zareagowała obojętnie. Jednak gdy ojciec się dowiedział, mama i tata zaczęli krzyczeć, mówić, że trafię do piekła; byłam zmuszona uciec z domu.

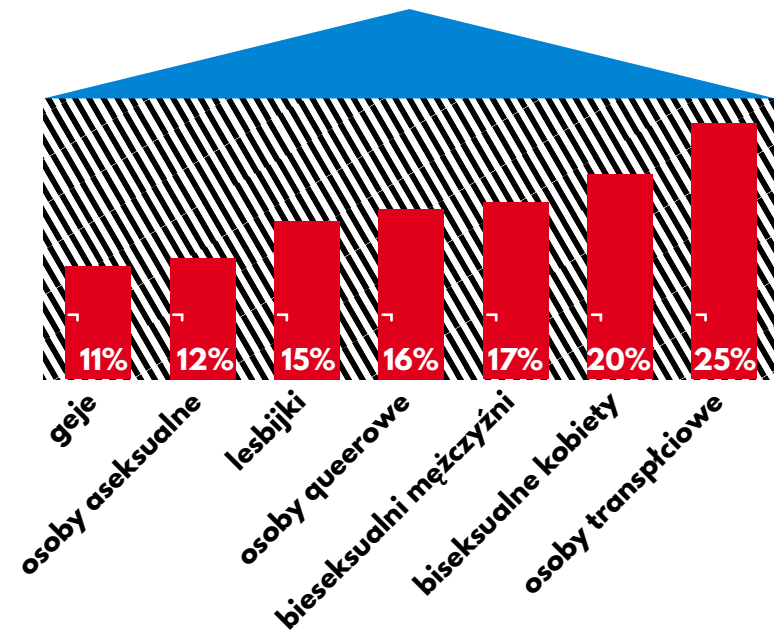
Lesbijka, 16 lat, średnie miasto

Ucieczka z domu

Prawie jedna piąta osób (17,4%) badanych zadeklarowała przynajmniej jedną sytuację ucieczki z domu, a 7,3% uciekła z domu więcej niż jeden raz. Jedna na cztery osób trans uciekła w trakcie ostatniego roku przynajmniej jeden raz.

Rys. 27. Występowanie myśli samobójczych u osób nieheteronormatywnych a doświadczenie bezdomności.

Rys. 28. Doświadczenie ucieczki z domu wśród osób LGBTQA w latach 2019-2020.

Doświadczenie kryzysu bezdomności znacznie wpływa na częstotliwość występowania myśli samobójczych. W porównaniu do 45% osób, które nie doświadczyły kryzysu bezdomności, jedynie 13% tych, które zmagają się z bezdomnością zadeklarowało, że nigdy nie myślały o samobójstwie.

Młodzież

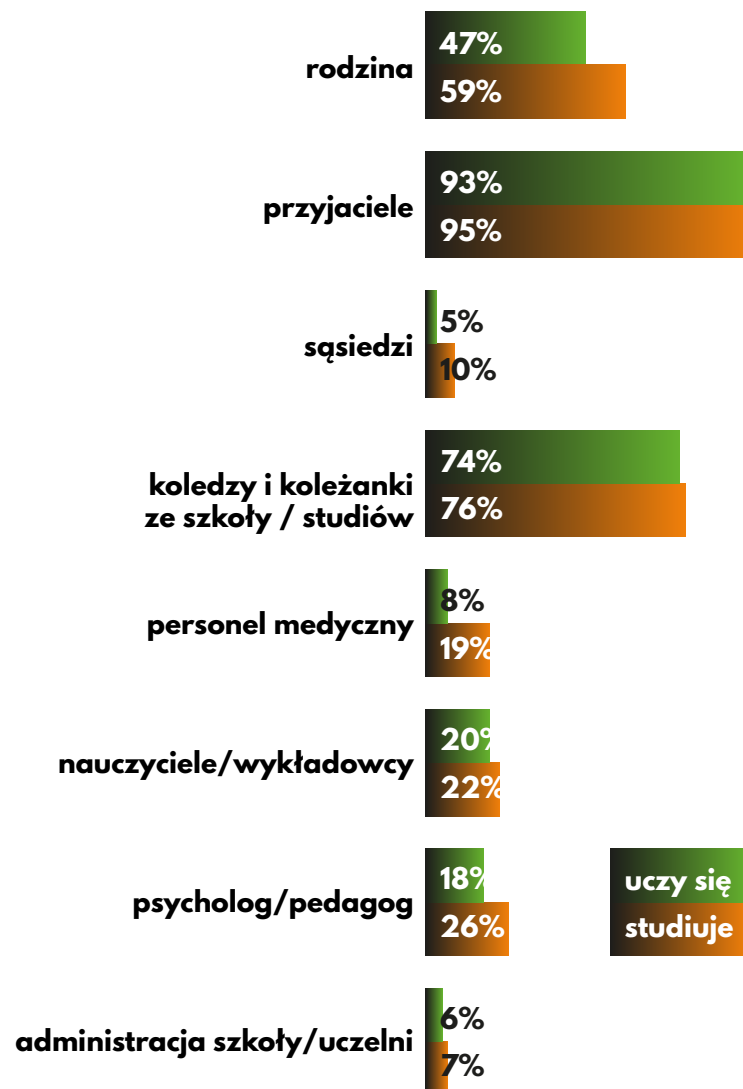
- **Młode osoby są ujawnione najczęściej wśród przyjaciół (deklaruje to ponad 90%). Wśród członków rodziny wyoutowanych jest 50% młodych osób.**
- **Członkowie rodziny co piątej młodej osoby dowiedzieli się o jej tożsamości płciowej lub orientacji seksualnej w nieakceptowalny sposób.**
- **Co czwarta młoda osoba doświadczyła przemocy seksualnej.**
- **Trzy czwarte młodzieży szkolnej i 60% osób studiujących deklaruje, że czasem miewa myśli samobójcze.**

W badaniu udział wzięło 11 733 osób uczących się w wieku od 13. do 26. r.ż. W tej grupie osoby uczące się w szkołach podstawowych i średnich (13-19 r.ż.) stanowią 47,1%, a osoby studiujące (19-26 r.ż.) 52,9%.

Ujawnienie w najbliższym otoczeniu

Ponad 90% osób jest ujawnionych w gronie przyjaciół; na drugim miejscu są koledzy i koleżanki ze szkoły lub studiów (73,9% osoby uczące się – 76,4% osoby studiujące), trzecia grupa to rodzina (46,8% osoby uczące się – 59% osoby studiujące).

Do ujawnienia może dojść w sposób nieakceptowalny dla osoby LGBT, np. przez powiadomienie o tym innych osób bez zgody osoby, której ta informacja dotyczy. Takie ujawnienie, nazywane outingiem, stanowi drastyczne przekroczenie prywatności i jako zjawisko występuje w dość szerokiej skali.

Rys. 29. Poziom ujawnienia.

Osobom, które zadeklarowały, że są ujawnione w danej grupie, zadano pytanie czy do ujawnienia doszło w sposób dla nich akceptowalny.

Wśród osób uczących się do outingu dochodzi najczęściej (bo aż w 21% przypadków) w grupie sąsiadów. Warto jednak zwrócić uwagę, że stosunkowo rzadko (w 5,2% przypadkach) dowiadują się oni o orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej osób. Na drugim miejscu są członkowie rodziny – 20%.

Rys. 30. Procent osób z różnych grup, które dowiedziały się w nieakceptowalny sposób o tożsamości płciowej lub orientacji seksualnej badanych osób uczących się.

U osób studiujących nieakceptowalny sposób ujawnienia miał miejsce najczęściej wśród członków rodziny – 19%. Kolejną grupą, podobnie jak w grupie osób uczących się, są sąsiedzi – 15%.

Wśród obu grup – zarówno osób uczących się, jak i osób studiujących – dwie grupy, które najczęściej dowiadują się w nieakceptowalny sposób o tożsamości płciowej lub orientacji, to rodzice i sąsiedzi.

Rys. 31. Procent osób z różnych grup, które dowiedziały się w nieakceptowalny sposób o tożsamości płciowej lub orientacji seksualnej badanych osób studiujących.

Niechciane wyoutowanie wśród rodziny

Mój kuzyn powiedział to w przypływie złości mojemu wujkowi, ciotce, kuzynce oraz wszelkim innym osobom znajdującym się wtedy w jego domu.

Osoba transpłciowa, 17 lat, wieś

Babcia dowiedziała się od mojej mamy podczas ich kłótni. Nie planowałam, żeby tak to wyglądało. Źle to przebiegło, żałuję, że w taki sposób.

Biseksualna kobieta, 23 lata, duże miasto

W wyniku kłótni

Podczas kłótni, której częścią była szarpanina i okładanie mnie pięściami oraz butem po głowie.

Gej, 21 lat, wieś

Wyoutowałam się przed rodzicami podczas kłótni na temat osób LGBT+, przez co cała sytuacja była bardzo spontaniczna i nie byłam na nią przygotowana.

Lesbijka, 21 lat, duże miasto

Przeszukiwanie prywatnej korespondencji, włamania do skrzynek pocztowych czy przeszukiwanie portali społecznościowych

Brat dowiedział się poprzez włamanie się na mój telefon.

Osoba transpłciowa, 15 lat, średnie miasto

Sprawdzili mi całą rozmowę z dziewczyną na messengerze. Kazali mi z nią zerwać, zaczęłam strasznie wylewać łzy, więc pojechali do jej domu wyjaśnić sytuacji z jej rodzicami, przez co ona też była zmuszona zrobić coming out i zaczęła być ograniczana internetowo, przez co się na mnie obraziła. Ponadto mam zakaz utrzymywania z nią kontaktu.

Lesbijka, 15 lat, wieś

Niechciane wyoutowanie przez kolegów i koleżanki w szkole lub na uczelni

Dowiedzieli się od przyjaciółki, która rozpowiedziała o mojej orientacji w całej klasie.

Biseksualna kobieta, 19 lat, wieś

Chciałem wyjść przed kimś, więc powiedziałem dobrej przyjaciółce, że jestem homoseksualny i jestem trans chłopakiem, ale ona rozpowiedziała to całej szkole, potem się wszyscy ze mnie śmiali, aż poszedłem do liceum i mam teraz akceptującą klasę.

Trans mężczyzna, 15 lat, wieś

Outing w szkole jako przemoc rówieśnicza

Jedna „zaufana koleżanka” wyoutowała mnie całej szkole, przez co byłam wyśmiewana.

Lesbijka, 14 lat, wieś

[Przyjaciele] przeglądali mi telefon. Jak zrozumiałem, że oni już wiedzą myślałem, że jestem skończony.

Gej, 14 lat, średnie miasto

Outing przez osoby z grona pedagogicznego – nauczycieli, pedagogów czy dyrekcję szkoły

Wychowawca nie zwraca się do mnie w poprawnych formach, bez mojej wiedzy powiadomił dyrektorkę, która jest nietolerancyjna, o mojej transpłciowości i zrobiły się kłopoty.

Osoba transpłciowa, 18 lat, średnie miasto

Matka poszła do szkoły, żeby spytać wychowawczynie co do sprawy mojej transpłciowości. Za moimi plecami wychowawczynie wykorzystała moją nieobecność, aby wyjawic ten fakt mojej całej klasie (bez zgody mojej ani rodzica). Powiedziała także, że jestem „zmieszana i niestabilną nastolatka”. Kazała im zwracać się do mnie per stare imię.

Osoba transpłciowa, 16 lat, średnie miasto

Używanie deadnamu na uczelniach

Nie mam zmienionych danych, więc koledzy z roku widzą mój deadname na MS Teams, bo uczelnia nie pozwala mi go zmienić.

Osoba transpłciowa, 20 lat, duże miasto

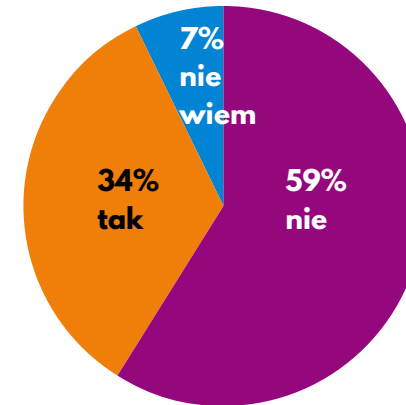
Na studiach magisterskich nie byli w stanie zmienić mi imienia w USOSie i MS Teams, więc mimo że przedstawiłem im się preferowanym imieniem, i tak poznali mój deadname.

Osoba trans, 24 lata, duże miasto

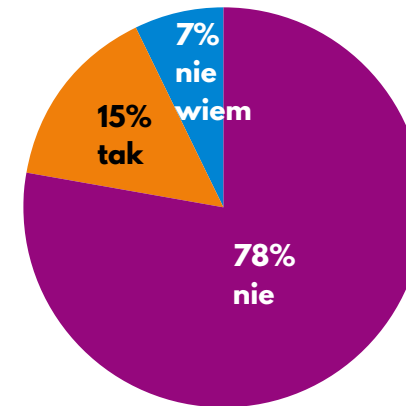
Szkoła i uczelnia

Temat orientacji seksualnej był poruszany na 34% zajęć, na które uczęszczali osoby badane, natomiast temat tożsamości płciowej pojawiał się jedynie na 15% zajęć.

Pomimo niewielkiej liczby zajęć, na których pojawia się temat orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej, w obu kategoriach około 20% zajęć przedstawia te tematy w negatywnym świetle.

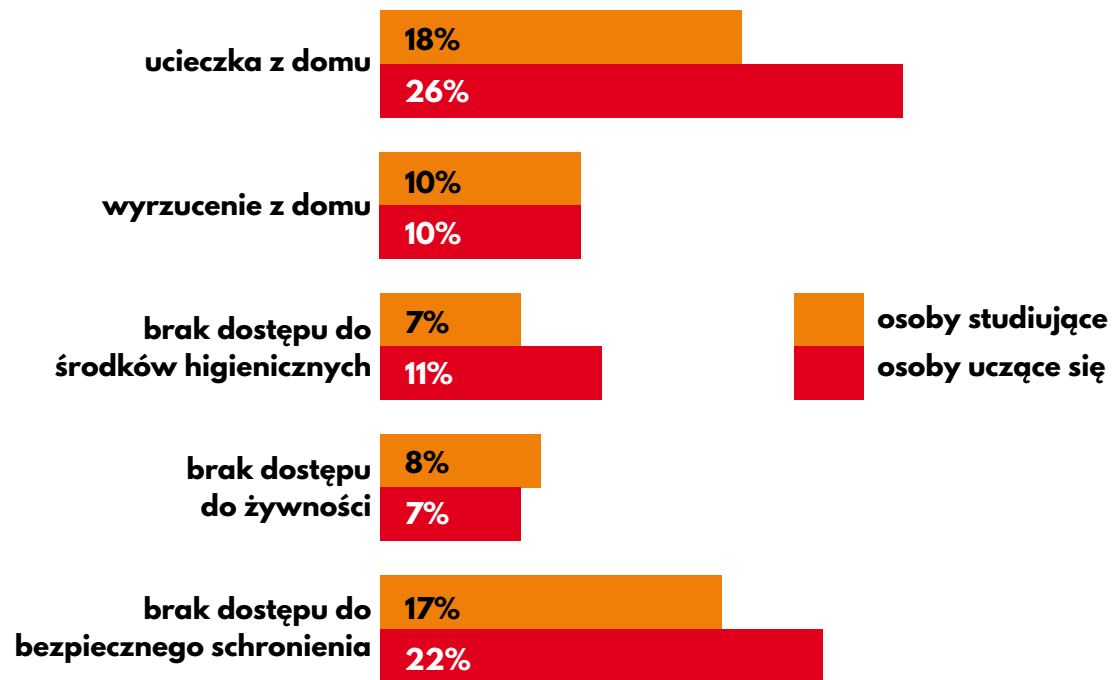
Rys. 32. Czy na zajęciach w Twojej szkole był poruszany temat orientacji seksualnej?

Rys. 33. Czy na zajęciach w Twojej szkole był poruszany temat tożsamości płciowej?

Kryzys bezdomności

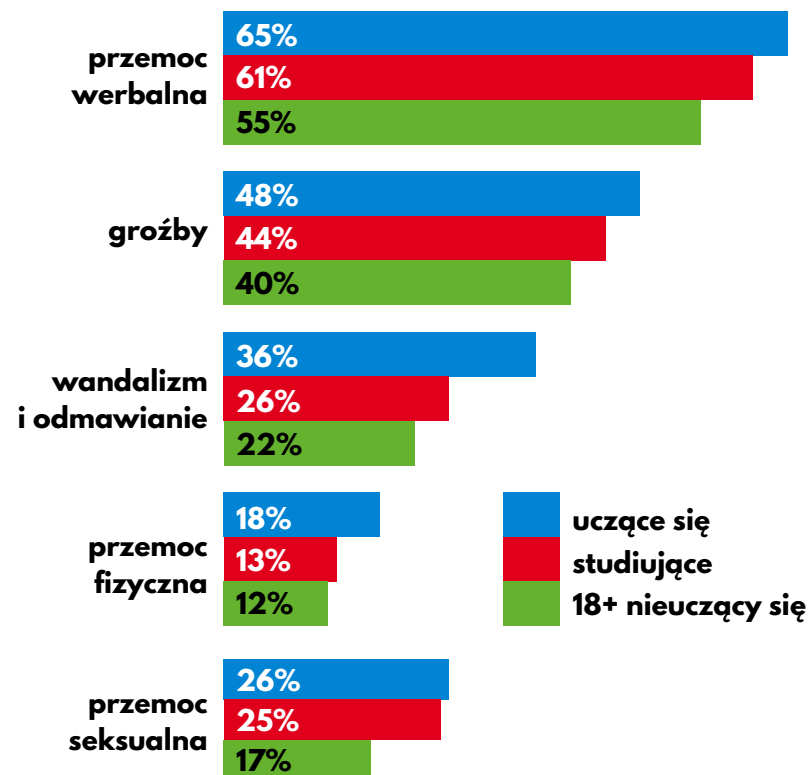
Aż 26% osób uczących się i 18% osób studiujących doświadczyło ucieczki z domu. Co dziesiąta młoda osoba została wyrzucona z domu.

Rys. 34. Procent osób uczących się i studiujących, które doświadczyły problemów związanych z bezdomnością w okresie od stycznia 2019 do grudnia 2020.

Przemoc

Na przemoc każdego rodzaju najbardziej narażona jest młodzież ucząca się. Aż 65% tej młodzieży doświadczyło przemocy werbalnej. Istotne jest też to, że 26% osób uczących się i 25% osób studiujących doświadczyło przemocy seksualnej.

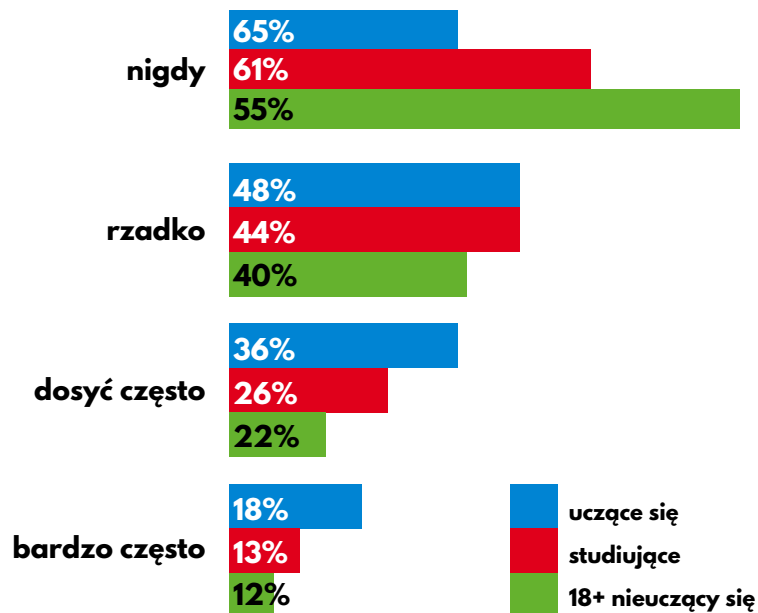
Rys. 35. Procent osób uczących się i studiujących w porównaniu do próby osób dorosłych (18+ nie uczących się), które przynajmniej raz doświadczyły przemocy na tle swojej orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej w okresie od stycznia 2019 do grudnia 2020.

**74% osób LGTBA uczących się
i 59% studiujących
miewa myśli samobójcze.**

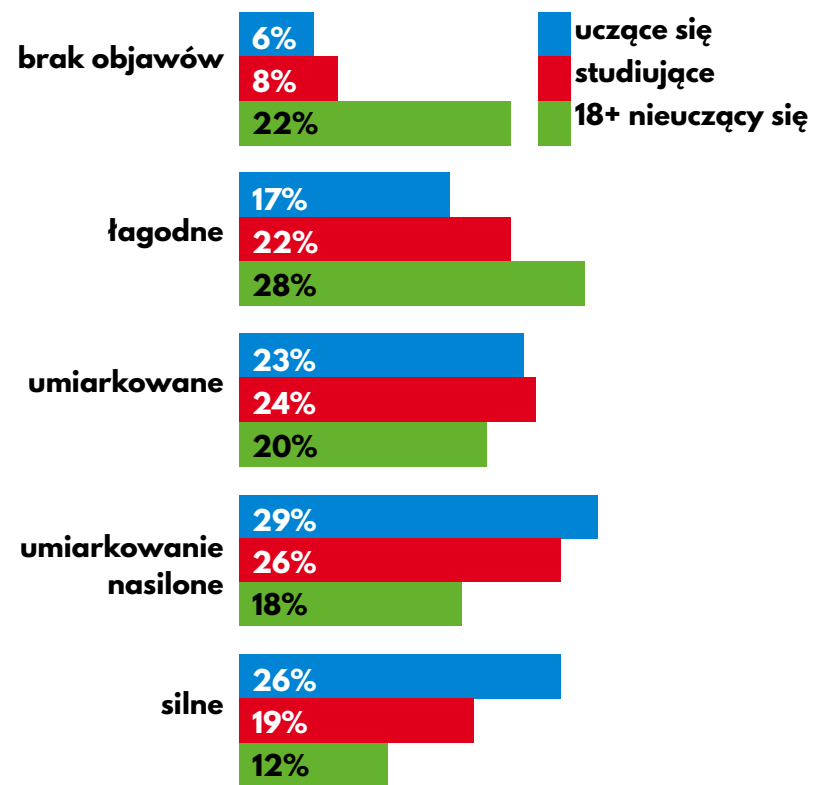
Poczucie osamotnienia, symptomy depresji i myśli samobójcze

**74% osób LGTBA uczących się i 59% studiujących mie-
wa myśli samobójcze.**

Jeśli chodzi o objawy depresji, zarówno grupa osób uczących się, jak i studiujących przejawia mocne objawy depresji znacznie częściej niż grupa osób dorosłych. Łącznie aż 55% uczniów ma umiarkowane lub silne objawy depresji.

Rys. 36. Częstość myśli samobójczych osób uczących się i studiujących w porównaniu do próby osób dorosłych (18+ nie uczących się).

Rys. 37. Poważne objawy depresji wśród osób LGBTQ+ osób uczących się i studiujących w porównaniu do próby osób dorosłych (18+ nie uczących się).

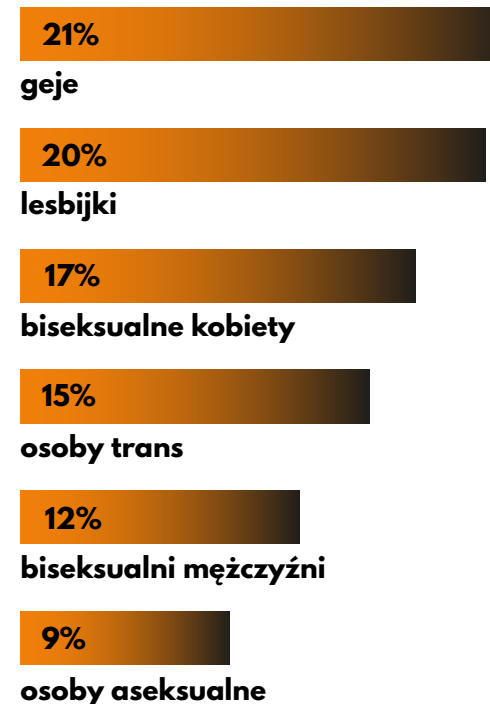
„Terapie” konwersyjne

- **Osobami, które najczęściej otrzymywały sugestię poddania się terapii byli geje (21%) i lesbijki (20%).**
- **Zmianę orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej zalecali badanym: psychologowie, osoby duchowne, psychiatrzy, terapeuci czy też kadra szkolna i uczelniana.**

Z sugestią zmiany orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej, możliwością jej „naprawy” lub „leczenia” spotkała się nieco ponad jedna piąta gejów,

blisko jedna piąta lesbijek, 15% osób trans, 16,5% biseksualnych kobiet i odrobinę mniej, bo nieco ponad 11,5% biseksualnych mężczyzn, a także blisko 9% osób aseksualnych.

W opisach doświadczeń badanych osób LGBTa dość często pojawia się wzór, zgodnie z którym do rozmowy z księdzem, psychologiem, terapeutą czy psychiatrą albo do poszukiwań tego rodzaju kontaktu nie dążą sami badani, ale członkowie ich najbliższej rodziny lub ich bezpośrednie otoczenie społeczne.

Rys. 38. Czy zdarzyło się, że przedstawiciele Twojej wspólnoty/grupy religijnej sugerowali, że powinieneś/powinnaś poddać się terapii konwersyjnej lub innej praktyce, która ma „naprawiać” lub „leczyć” orientację seksualną lub tożsamość płciową?

Egzorcyzmy

Niestety moja mama zapisała mnie do ministrantów i jak ksiądz się dowiedział, zaczął mnie egzorcyzmować i chciał dzwonić po „psychiatrę”, który miał mnie uleczyć.

Biseksualny mężczyzna, 13 lat, średnie miasto

Jeszcze lata temu, gdy byłem katoliczką i wyoutowałam się matce, ona zaangażowała księdza egzorcystę oraz panią, której, jak sama twierdziła, objawiała się Matka Boska.

Osoba trans, 32 lata, duże miasto

Leczenie w katolickim ośrodku

Matka mojego partnera proponowała mi kiedyś terapię w katolickim ośrodku.

Gej, 25 lat, małe miasto

Moi rodzice, babcie, rodzeństwo wiele razy namawiali mnie na terapię konwersyjną. Raz rodzice zrobili grafikę trzech ścieżek mojej przyszłości: pierwszą było wyjście za mąż i urodzenie dzieci i „życie zgodnie z wolą Boga”, drugą zakon i życie w samotności, a trzecia ścieżka to ta „której nie mogłem podjąć, bo mnie wydziedziczą”, czyli tranzycja. Próbowali zapisać mnie na „spotkania katolickiej grupy wsparcia dla gejów i lesbijek”, którą prowadził ksiądz, gdzie tak na prawdę [pisownia oryginalna] odbywała się terapia konwersyjna. Raz też próbowali umówić mnie do egzorcysty, ale na szczęście on odmówił, bo według niego to nie jest sprawa, której pomogą takie praktyki.

Osoba trans, 20 lat, średnie miasto

Jeden z animatorów Ruchu Światło-Życie sugerował udział w egzorcyzmach i „rekolekcjach”, które miały mnie wyleczyć z „wątpliwości zasianych przez lewacką propagandę i zbroczeni spowodowanego uzależnieniem od seksu”.

Biseksualna kobieta, 22 lata, małe miasto

Psychiatra lub psycholog

Pomagano mojej mamie znaleźć dobrego psychiatrę, który by „pomógł mi wrócić na właściwą drogę”.

Lesbijka, 19 lat, wieś

Rodzice mówili, że jestem opętany. Chcieli bym chodził na terapię do katolickiej psycholog, która „leczy gejów” i się w tym specjalizuje. Byłem u niej raz, co rodzice mieli mi za złe, że z nimi nie współpracuję.

Osoba homoseksualna, 23 lata, średnie miasto

Szkoła

Lekcje religii. Mój katecheta, ksiądz, nie wiedział o mojej orientacji, ale podczas lekcji prowadziliśmy dyskusję m.in. o terapii konwersyjnej. Twierdził, że zna specjalistę, który zajmuje się „pomocą” osobom homoseksualnym, i wyleczył wiele osób poprzez terapię. Również twierdził, że osoba „staje się” gejem lub lesbijką przez zaburzenie w rozwoju w dzieciństwie/okresie dorastania, i że można im pomóc ze zwalczaniem tego typu dewiacji.

Homoseksualna kobieta, 21 lat, wieś

W gimnazjum dyrektor szkoły przeniósł mnie do innej szkoły ze względu na związek z dziewczyną. Później przez rok byłam wytykana palcami i cała moja rodzina musiała słuchać tego, co ludzie mówią.

Homoseksualna kobieta, 26 lat,
duże miasto od 500 tys.

Lekarze

(...) Pani doktor, orzecznik z ZUS weryfikująca moje zwolnienie lekarskie oraz okres rehabilitacyjny stwierdziła kilkakrotnie, że współpracuje [z] kościołem i takie chore preferencje jak homoseksualizm skutecznie się leczy.

Homoseksualny mężczyzna, 51 lat, duże miasto

Uczelnia

Egzorcyzmy, terapia. Poszłam na nią (UKSW ma takie zasoby...) z myślą, że moja rodzina też się w to zaangażuje i ułożymy nasze relacje, może niekoniecznie po ich myśli. Niestety brak ich zaangażowania szybko mnie pozbawił tej nadziei. Ja miałam tam iść i zrozumieć, że jestem zmanipulowana etc.

Homoseksualna kobieta, 28 lat, duże miasto

Jak się nawrócić na hetero/cis?

Przekonaniu o konieczności „leczenia” lub „naprawy” orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej towarzyszyły czasem rozmaite inne oczekiwania, formułowane przez duchownych, pedagogów, członków rodziny, sąsiadów i znajomych. Pośród nich znalazły się m.in.:

- sugestia użycia przemocy fizycznej wobec badanego, która wspomogłaby naprawę jego orientacji seksualnej.
- propozycja kontaktu z prostytutką, który miałby zachęcać do relacji seksualnych z kobietami,
- sugestia spotkania się z heteroseksualnymi rodzinami, żeby nauczyć się ich stylu życia,
- sugestia odbycia egzorcyzmów i udział w mszach wstawienniczych,
- sugestia poddania się „terapii” z użyciem elektrowstrząsów,
- zalecenie powstrzymania się od realizacji swoich potrzeb.

Osoby trans

- **Zdecydowana większość osób trans nie ujawnia swojej tożsamości płciowej w miejscach pracy (ponad 70% osób pracujących nie ujawniło tożsamości współpracownikom, 82% przełożonym), w szkołach i na uczelniach (73% ukrywało tożsamość płciową przed kadrą naukową).**
- **Połowa osób, które otwarcie mówią o swojej tożsamości płciowej kadrze naukowej, słyszy od nauczycieli i wykładowców imię i formy gramatyczne inne niż preferowane (51%, 201 osób), a co piąta (21%, 84 osoby) słyszy ze strony kadry naukowej negatywne, związane z transpłciowością komentarze na swój temat.**
- **83% lekarzy i 51% osób udzielających badanym wsparcia psychologicznego wiedziało o transpłciowości mało lub prawie nic.**
- **W kontakcie ze służbą zdrowia 43% osób badanych spotkało się z dyskryminacją.**
- **Co piąta osoba korzystająca ze wsparcia psychologicznego była przekonywana przez osobę udzielającą wsparcia do zaakceptowania płci nadanej przy urodzeniu.**

Osoby transpłciowe to osoby, których płęć odczuwana jest inna niż płęć, która została im przypisana przy urodzeniu. W tym badaniu transpłciowość została zdefiniowana szeroko, jako termin parasolowy obejmujący „osoby transseksualne, transpłciowe, niebinarne, genderfluid, apłciowe, cross-dresserów i wszystkie te, których płęć nadana przy urodzeniu nie odpowiada ich tożsamości płciowej”.

Status prawny

Identyfikacja płciowa osób transpłciowych ma znikome odzwierciedlenie w ich sytuacji prawnej. Spośród 2589 przebadanych osób transpłciowych zaledwie 3% (70 osób) dokonało skutecznie prawnej korekty płci. Mimo iż tylko 24% badanych osób transpłciowych deklaroowało, że ma taką płęć prawną, jakiej chce, próbę korekty płci prawnej podjęło zaledwie 6% i dla większości z nich procedura wciąż trwa (102 spośród 154 osób). Tylko nieco więcej (11%, 295 osób) starało się o zmianę imienia wpisanego w dokumentach, choć podobnie jak w przypadku płci prawnej zdecydowana mniejszość stwierdziła, że stan obecny jej odpowiada (37% deklaroowało, że bez zmiany ma imię takie, jakie chce).

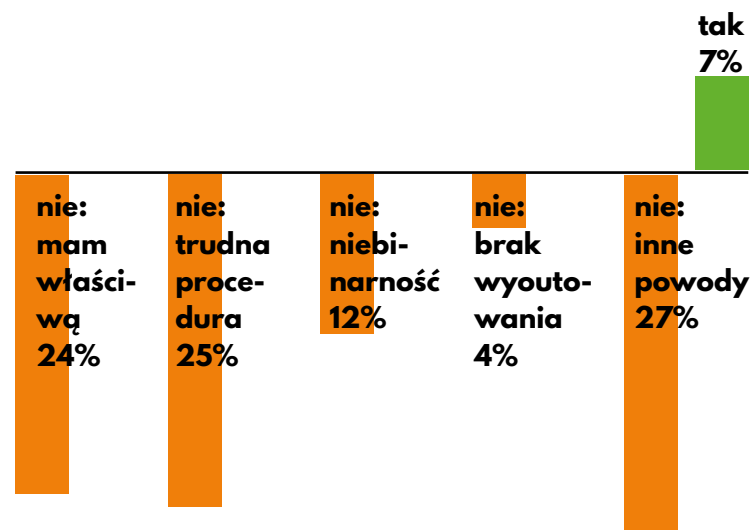
Jako przyczynę, dla której nie podejmowano takich prób korekty płci prawnej, najczęściej wskazywano samą procedurę prawną (25% badanych osób transpłciowych).

Jest mi obojętne jaką mam płęć prawną. Wolałabym, żeby ludzie po prostu nie myśleli tak sztywno o płci, same dokumenty niewiele dla mnie znaczą.

Osoba transseksualna, 30 lat, miasto > 1mln

Jestem osobą niebinarną, Poza tym raczej nie zależy mi na tym, co jest w dokumentach, wystarczy mi, że moi przyjaciele szanują to, kim jestem.

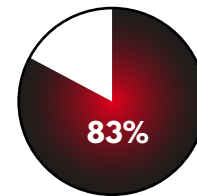
Osoba transpłciowa, 17 lat, miasto 50-100 tys.

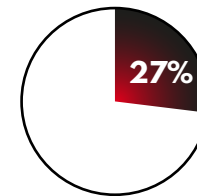
Rys. 39. Czy kiedykolwiek starał*ś się o korektę płci prawnej?

Wiedza specjalistów o osobach trans

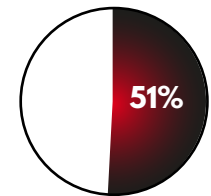
Zdecydowana większość lekarzy, z jakimi spotykały się osoby badane, **nie miała wiedzy na temat transpłciowości** (83% wiedziało mało lub prawie nic), ale wśród lekarzy odwiedzanych w sprawach związanych z transpłciowością już 72% wiedziało dużo lub prawie wszystko na ten temat.

lekarzy
(wizyta bez zw.
z transpłciowością)

lekarzy
(wizyta w zw.
z transpłciowością)

osób udzielających
wsparcia
psychologicznego

Rys. 40. Odsetek lekarzy/psychologów, którzy wg badanych nie mieli żadnej lub bardzo małą wiedzę na temat transpłciowości.

Dyskryminacja

Dyskryminacja w służbie zdrowia

W kontakcie ze służbą zdrowia 43% badanych osób transpłciowych przynajmniej raz w ciągu ostatnich dwóch lat spotkało się z przejawami dyskryminacji. Z tego aż 20% osób transpłciowych doświadczyło sytuacji, w której osoba zajmująca się ich wsparciem psychologicznym, próbowała przekonać je do zaakceptowania płci przypisanej przy urodzeniu.

Miałem zacząć diagnozę według psychologa, u którego się znalazłem, ale zamiast tego zaczął mi on mówić, że nie mogę być transem, ponieważ nie noszę tylko męskich ubrań oraz przez moją anatomię, która nie jest zbyt męska [...] i internet mi to wmówił. Były to okropne miesiące, w których, kiedy tak nie mówiła, to obiecywała mi, że zacznie coś działać w tym temacie tylko dlatego, żebym nie kończył spotkań, a potem wracała do krzyczenia na mnie, co poskutkowało próbą ucieczki z jej gabinetu. W tej chwili zaczynam diagnozę u seksuologa, który zna się na temacie i nie zgadza się z tamtym psychologiem.

Osoba transpłciowa, 16 lat, wieś

22%

Poddawanie w wątpliwość transpłciowości

22%

Niepotrzebne, osobiste pytania na temat transpłciowości

20%

Negatywne komentarze, znieważanie

18%

Konieczność uczenia personelu medycznego n.t. opieki medycznej o. transpłciowych

9%

Transpłciowość niesłusznie wpłynęła na ocenę stanu zdrowia

7%

Odmowa opieki medycznej związanej z transpłciowością

Rys. 41. Przejawy dyskryminacji ze strony służby zdrowia, z jakimi spotkały się transpłciowe osoby badane w ciągu ostatnich 2 lat.

**Co piąta osoba transpłciowa
była przekonywana przez
osobę udzielającą wsparcia
do zaakceptowania płci
przypisanej przy urodzeniu.**

Dyskryminacja w miejscu pracy

U 70% osób badanych żaden ze współpracowników nie wiedział o ich tożsamości płciowej. Odsetek jest jeszcze wyższy jeśli chodzi o bezpośrednich przełożonych i wynosi 82%.

W pracy, którą miałem podjąć, odmówiono mi stosowania wobec mnie wybranego imienia, mimo posiadania prezencji spójnej z płcią odczuwaną.

Osoba transpłciowa, 22 lata, duże miasto

[Po ujawnieniu tożsamości płciowej spotkała mnie] ucieczka klientów w pracy freelancerki.

Osoba transpłciowa, 42 lata, małe miasto

Nie wiem czy jest to forma dyskryminacji, ale została mi przydzielona szatnia damska i czułem dyskomfort, ponieważ kobiety bardzo źle na mnie patrzyły.

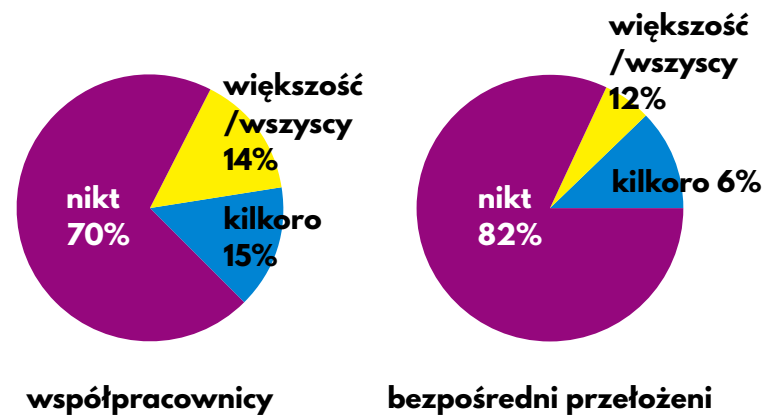
Osoba transpłciowa, 19 lat, duże miasto

Sugerowano mi, że sprawiam problemy swoją tożsamością, jedna z szefowych nie chciała mnie wpisać w grafik imieniem preferowanym – mogła, bo w poprzednim urzędzie jakoś się dało.

Osoba transpłciowa, 23 lata, duże miasto

Przełożony stwierdził, żeby się nie wygłupiać i nie rozmawiać na ten temat [transpłciowości] z innymi pracownikami.

Osoba transpłciowa, 24 lata, małe miasto

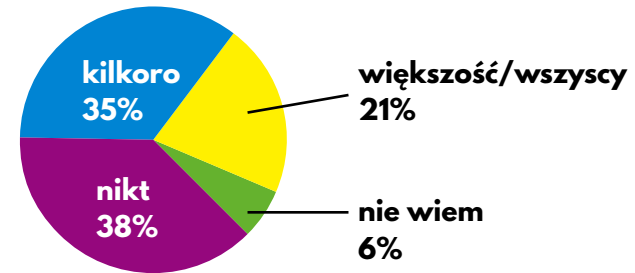
Rys. 43. Odsetek osób, które ujawniły swoją tożsamość płciową w miejscu pracy.

Szkoła

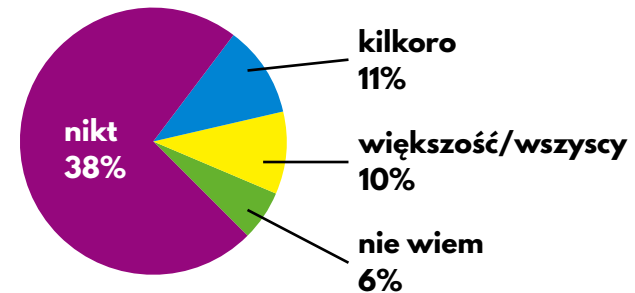
Jedynie około 20% osób trans ujawniło swoją tożsamość płciową przed kadrami akademicką lub szkolną. Tym niemniej, wiele z tych osób spotkało się właśnie ze strony kadry tych instytucji z przejawami dyskryminacji. 21% z osób biorących udział w badaniu, po ujawnieniu swojej tożsamości, spotkało się z negatywnymi komentarzami. Połowę spotkało doświadczenie używania wobec nich niewłaściwego imienia lub formy płciowej. Warto zaznaczyć, że 21% osób trans spotkało się też z problemem dotyczącym dostępu do toalet lub szatni.

Nie czułam się bezpiecznie, więc nie ujawniłam swojej niebinarności i nieheteronormatywności. Słyszałam wiele trans- i homofobicznych wypowiedzi i nie chciałam być na językach studentów/wykładowców.

Homoseksualna osoba niebinarna, 24 lata,
duże miasto

koledzy/koleżanki

kadra
nauczycielska/akademicka

Rys. 43. Ujawnianie tożsamości płciowej przez osoby transpłciowe w szkołach i na uczelniach.

Nie jestem ujawniony na uczelni, ale za to wiem, że praktycznie cała kadra uczelni, jak i co najmniej znaczna większość studentów na niej jest transfobiczna. Musiałem słuchać śmieszek o gender itp.

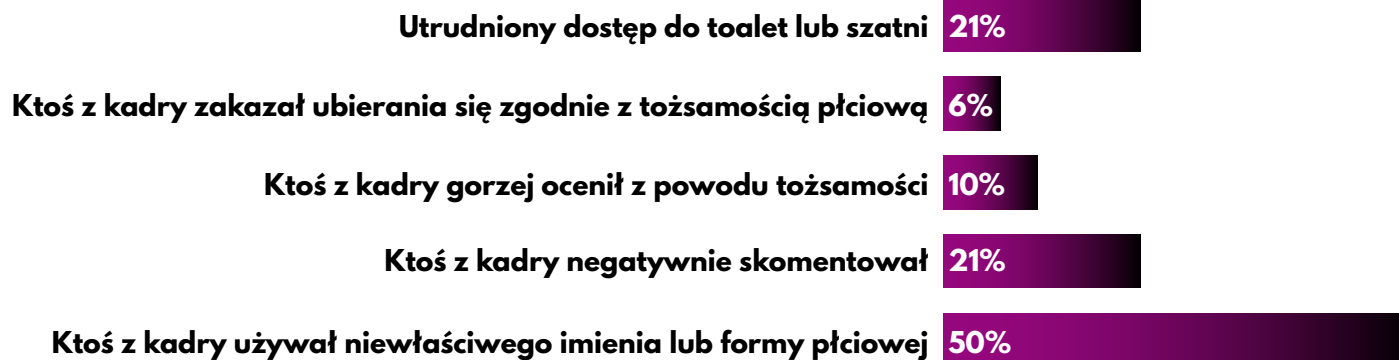
Transpłciowy mężczyzna, 23 lata, małe miasto

Nie uwzględnili mnie na dzień chłopaka, a wręcz zgarnęli mnie do grupy dziewczyn do organizacji tego.

Transpłciowy mężczyzna, 16 lat, małe miasto

[W instytucji, w której się uczę spotkało mnie] naśmiewanie się z mojej identyfikacji płciowej i rozprzestrzenianie bez mojej zgody mojego deadname i samego faktu, że jestem trans.

Niebinarna osoba transpłciowa, 14 lat, wieś

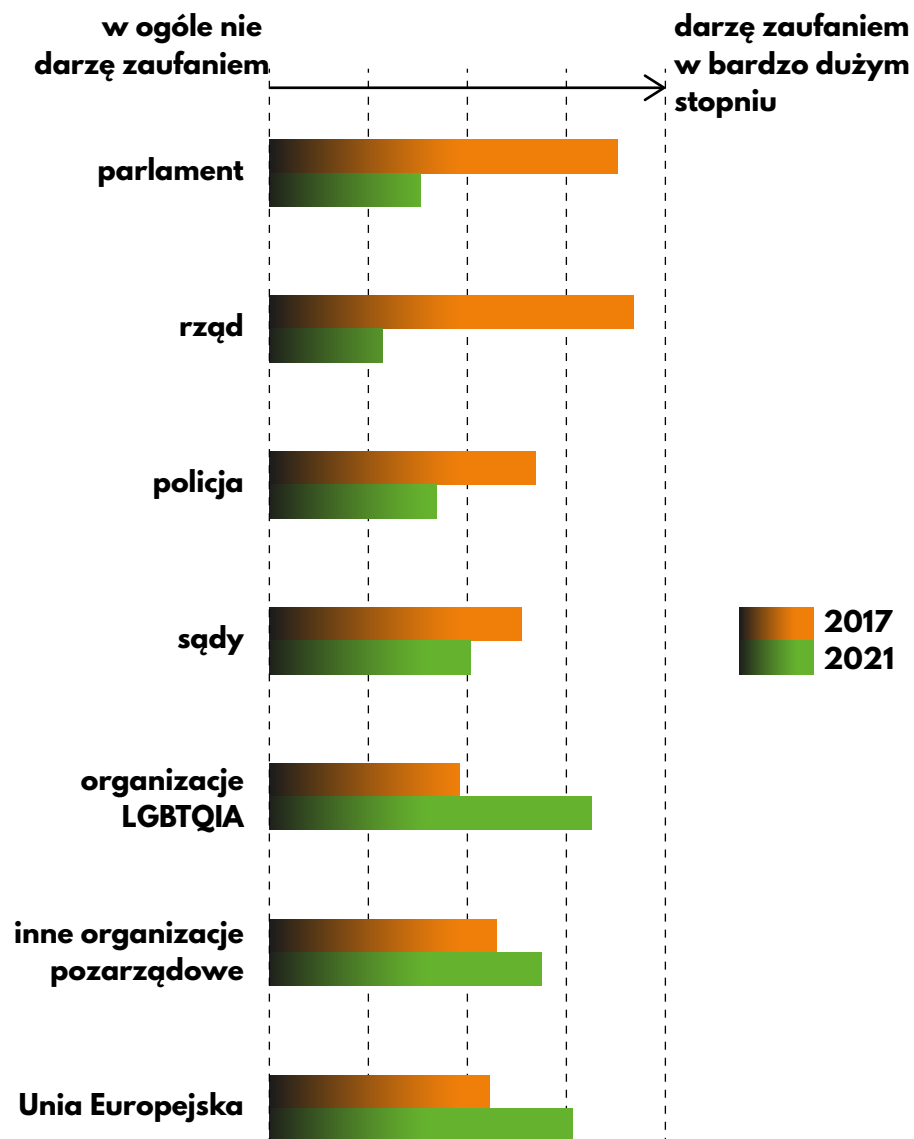
Rys. 44. Doświadczenia dyskryminacji wśród osób, które ujawniły swoją tożsamość płciową przed kadrami akademicką lub nauczycielską.

Zaufanie do instytucji publicznych i udział w wyborach

- W porównaniu z badaniem za lata 2015-2016 nastąpił spadek zaufania do rządu, policji i sądów oraz wzrost zaufania do organizacji LGBTQIA, innych organizacji pozarządowych oraz Unii Europejskiej.
- Osoby badane zdecydowanie częściej uczestniczyły w wyborach niż ogólna populacja w Polsce.
- Społeczność LGBTQA najczęściej oddaje głosy na tych kandydatów i partie, które uwzględniają w swoich programach postulaty dotyczące równości osób LGBTQA.

Zaufanie do polskich instytucji publicznych drastycznie spadło. Wzrosło natomiast zaufanie zarówno do organizacji pozarządowych, jak i Unii Europejskiej. Najbardziej wzrosło zaufanie do organizacji LGBTQIA.

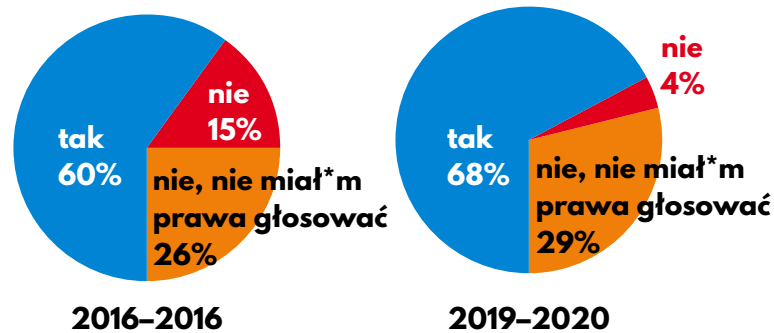
Rys. 45. Średnie zaufanie do instytucji w skali od 1 do 4 (1 = W ogóle nie darzę jej zaufaniem; 2 = W niezbyt dużym stopniu; 3 = Raczej w dużym stopniu; 4 = W bardzo dużym stopniu). Porównanie lat 2017 i 2021.

Udział w wyborach

Wybory parlamentarne

Między rokiem 2015 a 2019 zwiększyła się liczba osób, które zdecydowały się zagłosować. Był to wzrost o aż 8 punktów procentowych. W roku 2019 jedynie 4% osób biorących udział w badaniu nie zdecydowało się na zagłosowanie.

Frekwencja w ostatnich wyborach parlamentarnych wyniosła 94,3%. Najwięcej głosów wśród społeczności LGBT zdobyła Zjednoczona Lewica. Na drugim miejscu była Koalicja Obywatelska, a na trzecim Kukiz i PSL.

Rys.46. Udział w wyborach parlamentarnych w badaniach za lata 2015-2016 oraz 2019-2020.

Zjednoczona Lewica (LSD, Wiosna, Partia Razem) **78%**

Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Zieloni i in.) **18%**

Kukiz + Polskie Stronnictwo Ludowe **7%**

Oddał*m głos nieważny **1%**

Inna partia **1%**

Konfederacja **1%**

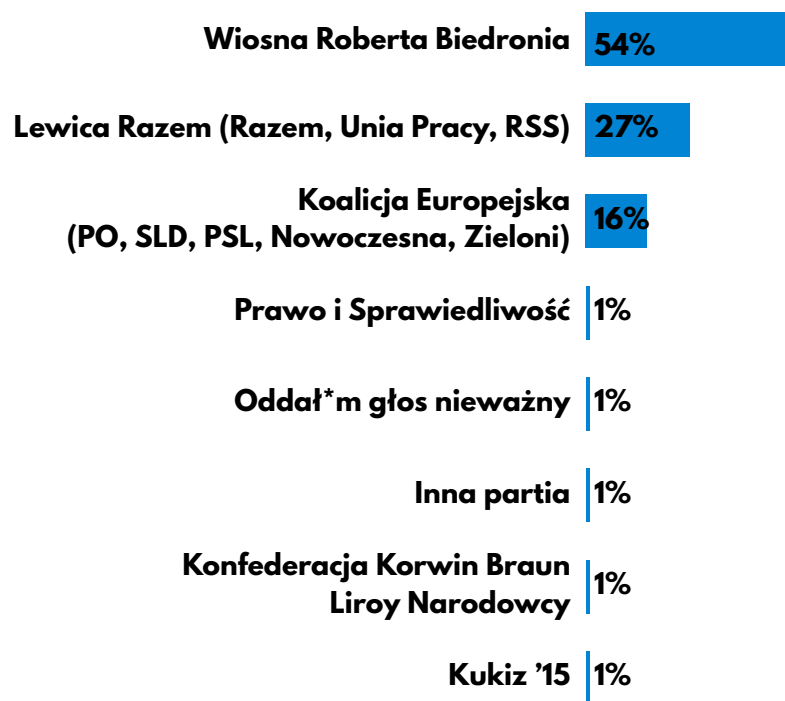
Prawo i Sprawiedliwość **1%**

Rys. 47. Na jaką partię głosował*ś w wyborach do Sejmu w 2019 roku?

Frekwencja w ostatnich wyborach parlamentarnych wyniosła 94,3%, do Europarlamentu 84,8%, a w prezydenckich 96,8%.

Wybory europejskie

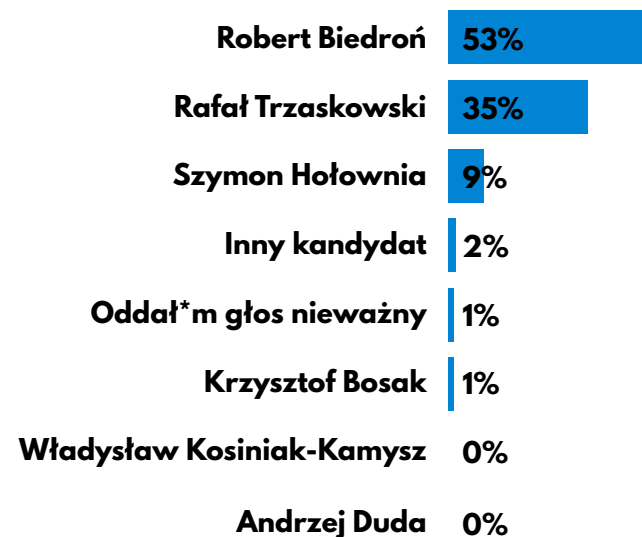
Frekwencja w ostatnich wyborach do Parlamentu Europejskiego wyniosła 84,8%. Pierwsze trzy miejsca wśród społeczności LGBT+ zajęły partie: Wiosna Roberta Biedronia, Lewica Razem oraz Koalicja Europejska.

Rys.48. Na jaką partię głosował*ś w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku?

Wybory Prezydenckie

Frekwencja w ostatnich wyborach prezydenckich wyniosła 96,8%. W pierwszej turze zdecydowaną większość głosów społeczności LGBT+ uzyskał Robert Biedroń. Na drugim miejscu znalazł się Rafał Trzaskowski, a na trzecim Szymon Hołownia. W drugiej turze, z wynikiem 97%, wśród społeczności LGBT+ zwyciężył Rafał Trzaskowski.

Rys. 70. Na kogo głosował*ś w I turze?

Rys. 49. Na kogo głosował*ś w II turze?

**Nasza praca na rzecz równości jest możliwa
dzięki tysiącom osób,
które wspierają nas każdego dnia.**

**Dołącz do nas
– zostań darczyńcą /darczyńką
Kampanii Przeciw Homofobii
i wspólnie z nami zmieniaj Polskę**

**Darowiznę na KPH możesz przekazać
w formie przelewu.**

**Numer rachunku bankowego
Kampanii Przeciw Homofobii:
[PL] 35 2130 0004 2001 0344 2274 0001
SWIFT: VOWAPLP9**

**Raz w roku możesz nas również wesprzeć
przekazując swój 1% na KPH.
Wystarczy, że w formularzu PIT
wpiszesz numer KRS naszej organizacji
0000 111 209.**

Razem możemy więcej!

**Lambda Warszawa
najstarsza polska organizacja
działająca na rzecz społeczności LGBTQIAP.**

**Odwiedź nas na
www.lambdawarszawa.org,
na Facebooku oraz na Instagramie.**

**Możesz nas wesprzeć przekazując 1%
KRS 0000140531
lub wpłacając darowiznę na numer konta
47 2130 0004 2001 0259 8738 0001**

[@lgbt.kph](https://www.facebook.com/lgbt.kph)

[@kph_official](https://twitter.com/kph_official)

[@kph_official](https://www.instagram.com/kph_official)

[@kph_official](https://www.youtube.com/kph_official)